

Ἐργονα γὰρ τὸν Μυθὸν Ἀνώνυμον
ΝΕΩΤΕΡΑ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙ ΣΣΦ4.0007

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝΤΥΠΑΣ

Ο ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΗΣ ΑΓΡΟΤΟΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ
ΠΟΥ ΕΠΕΣΕ ΘΥΜΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΤΟΥ

Του μαρξιστού ιστορικού συγγραφέως κ. ΓΙΑΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ

Ἀπὸ γενιὰ μικροαστικὴ ὁ Κεφαλλονίτης Μαρῖνος Ἀντύπας ἄμα ἔβγαλε τὸ Γυμνάσιο μὲ χίλιες στέρησες ἐγράφηκε φοιτητὴς τῆς Νομικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθῆνας. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει μιὰ ἀξιόλογη ἐπαναστατικὴ κοινωνικὴ δράση (1). Τὸ ὄνομά του γίνεται πολὺ γνωστὸ καὶ ἡ δράση του καὶ ἡ ἐνεργητικότητά του προκαλοῦν τὴ συμπάθεια τῶν μαζῶν καὶ τὴν καταδίωξή του ἀπὸ τὶς κρατικὲς ἀρχές. Ἀπὸ ιδιοσυγκρασίᾳ τύπος ἐπαναστατικὸς ἐσυγκέντρωνε ὅλες τὶς ριζοσπαστικὲς ἐπαναστατικὲς παραδόσεις τῆς Κεφαλλονιάς πού, στὰ χρόνια τῆς ἀγγλοκρατίας καὶ ὕστερα, ἔχει νὰ παρουσιάσει μιὰ πλούσιᾳ ἱστορία σὲ ἀγῶνες ἐθνικοὺς καὶ κοινωνικοὺς.

Δὲν ξέρει οὔτε ξένες γλῶσσες, οὔτε ἔχει μόρφωση σοσιαλιστικὴ. Τὰ μεταφρασμένα στὰ ἑλληνικὰ βιβλία τοῦ Τολστοῦ, τοῦ Κραπότιν, τοῦ Μπέμπελ, τοῦ Ζολᾶ καὶ ἄλλων, τὸν ἐπηρεάζουν πολὺ. Θὰ διάβασε ἐπίσης τὴν ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἀκόμα τὶς ἀναρχικὲς προσοῦρες πού κυκλοφόρησαν, ὅπως εἶδαμε, στὴν Πάτρα, Πύργο, καὶ ἄλλου. Τὸ δίχως ἄλλο καὶ ἀπὸ τὰ φυλλάδια τοῦ Καλλέργη καὶ Δρακούλη κατὶ πῆρε. Στὸ μυαλό του ὅμως δὲν ξεχώριζε τὸν Τολστοῦ ἀπὸ τὸν Μπέμπελ, τὸν Ζολᾶ ἀπὸ τὸν Κραπότιν. Ὅλους τοὺς ἔπαιρνε γιὰ τῆς ἴδιας μάρκας σοσιαλιστές.

Ὅσο γιὰ τοὺς ἐλλαδικούς σοσιαλιστές, ὁ Δρακούλης τοῦ ἐφαίνονταν «νερόβραστος». Ἄν καὶ ἦταν ἀπὸ ιδιοσυγκρασίᾳ τύπος ὀρμητικὸς καὶ ἐπαναστατικὸς, θρημμένος μὲ τὶς πλούσιες ἐπαναστατικὲς παραδόσεις τοῦ νησιοῦ του, τὸ σοσιαλισμὸ του, ἢ, ὅπως τὸν ἔλεγε, τὸν **κοινωνισμό** του τότε παρουσίασε ὁλότελα **ιδιόρρυθμο**. Σ' αὐτὸ τὸν ἐπηρέασε καὶ ἡ ἐποχὴ του. Ἡ ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξη

(1) Στὸ «**Σοσιαλιστῆ**» (1. 3. 1896) διαβάζουμε: «Περὶ τὰ μέσα τοῦ 15θήμερου αὐτοῦ ἐν Βιτρινίτση ὁ σοσιαλιστὴς Μ. Ἀντύπας, φοιτητὴς τῆς Νομικῆς, ὠμίλησε ἐνώπιον 200 περίπου προσώπων ἀναπτύξας τὰς σοσιαλιστικὰς αὐτοῦ ιδέας.»

νῶν πού πέφτουν καὶ χάνουν τὸ αἶσθημα τῆς πραγματικότητος. Πρέπει νὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ εἰπουν ὅλοι ὅτι καὶ ὁ Ἀμλέττος: ὅτι κατὶ σάπιο ὑπάρχει εἰς τὸ σύστημα. Καὶ εἶνε τόσον τὸ ἀδιέξοδον εἰς τὸ ὁποῖον φέρεται ὁ κόσμος, ὥστε δὲν βλέπω τίποτε ἄλλο παρὰ πόλεμον ἢ κοινωνικὰς ἀνωμαλίας. Πάντως ἡ μεταβολὴ μοῦ φαίνεται ὅτι ἤρχισεν ἥδη νὰ συντελεθῇ καὶ τὸ ἰσχύον σύστημα δὲν εὐρίσκει πλέον δικαίωσιν». Μιλεῖ ὅμως κατόπιν γιὰ ἓνα «κρατικὸ σοσιαλισμὸ», γιὰ μιὰ δημοκρατία χωρὶς βουλευτὰς, ἀλλὰ καὶ χωρὶς δικτατορία καὶ σὺν τέλος, ὅσο πὺρ εἰλικρινῆς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν καὶ ἄν εἶνε στὴ διαπίστωσιν τῆς ἀφορίας τῆς κοίσεως, ἀποφεύγει νὰ ἐκφράσῃ σαφῆ γνώμη γιὰ τὴ μοιραία λύσιν τῆς αὐτῆς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι, ἀλλὰ ἀπὸ κρίσιν πού προσβλέπει ἡ ὁδοδόξη Μαρξιστικῆς ἀποψῆς, μὲ τὴν ὁποία συμφωνεῖ καὶ ὁ γράφων αὐτὸς τὶς γραμμὲς ἂν καὶ δὲν ἀνήκει σὲ καμμιὰ πολιτικὴν ὁργάνωσιν: τὸ μοιραῖο, τὸ ἀνιπόφεντο ἀμείωτο γκρέμισμα τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ἡ βαθμιαία δημιουργία μιᾶς ταξικῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Ἄλλη διέξοδος δὲν ὑπάρχει.

Ἡ ἔρευνα αὐτῆς τῆς προκρινῆς ἐφημερίδος δὲν εἶχε κανένα ἄλλο ἀποτέλεσμα παρὰ μόνον ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀποκαρδιωτικὴν σύγχυσιν πού ἐπικρατεῖ στὰ μυαλὰ τῶν Νεοελλήνων διανοουμένων. Ἀρχετὸ κέρδος καὶ αὐτό.

Θ. Ν. ΤΖΑΒΕΑΣ

τοῦ ρωμαϊκοῦ καπιταλισμοῦ γίνεται μὲ μεγάλη ἀρ-
γητα. Τὸ προλεταριάτο, ἂν καὶ ὑπῆρχε ὡς τάξη
ἀπὸ πολλὰ χρόνια, στὴν περίοδο αὐτὴ μόλις ἀρ-
χίζει νὰ συγκεντρώνεται καὶ ἡ ταξικὴ του συνεί-
δηση εἶνε ἀκόμα σὲ ἐμβρυώδικη κατάστασιν, καὶ οἱ
διεκδικήσεις του ὁλότελα ἀκαθόριστες.

Στὴν ἴδια ὅμως περίοδο τὸ σταφιδικὸ ζήτημα
βρίσκεται στὴν ἡμερησίᾳ διάταξιν. Εἶνε τὸ φλέγον
ζήτημα. Ἡ Πελοπόννησος ὑποφέρει, πεινᾷ.

Στὴν Κεφαλλονίᾳ, Κέρκυρα καὶ στ' ἄλλα Νη-
σιά τὸ ἀγροτικὸ ζήτημα ἀκόμα δὲν ἔχει λυθῆ ῥιζικά.
Ὑπάρχουν τσιφλίκια καὶ κολλῆγοι, ἀπομεινάκια φε-
ουδαρχικῆς καταπίεσης (2). Στὴν Θεσσαλίᾳ τὸ ἴδιο.
Κάποια μηνύματα ἀγροτικῆς ἐξέγερσης ἔρχονται
ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες πού ὑπάρχουν ἀκόμα οἱ φεουδαρ-
χικοὶ θεσμοὶ (3). Στὴν ἴδια ἐποχὴ ἡ ἀστικὴ τάξη
προετοιμάζεται γιὰ νὰ δώσῃ ἀποφασιστικὴ μάχην μὲ
τὰ **Τζάνια**.

Ὁ Ἀντύπας μὲ τὴν ἐφημερίδουλά του «**Ἀνά-
στασις**» (1900—1907) πού ἔβγαλε στὴν Κεφαλλο-
νιά, προσπαθεῖ, νὰ δώσῃ **λύσεις ριζικὲς** γιὰ ὅλα
αὐτὰ τὰ ζητήματα.

Μὰ γιὰ νὰ κατατοπιστοῦμε καλύτερά στὴ σοσι-
αλιστικὴ δράση τοῦ Ἀντύπα, πρέπει νὰ ἀντιγρά-
ψουμε ἐδῶ τὸ «**πρόγραμμά του**» πού τὸ δημοσί-
ευσε στὴν «**Ἀνάστασιν**».

ΜΕΡΟΣ Α'.

«Ζητοῦμεν τὴν παγκόσμιον **ἐλευθερίαν—ισότητα—
ἀδελφότητα**. Θέλομεν ὅτι θέλει ὁ Χριστὸς: «οὐκ ἔστι
Ἰουδαῖος, οὐκ ἔστι ἑλεῦθερος ἡ δοῦλος», ἡτοι
θέλομεν τὴν κατάργησιν τῶν **φυλῶν** καὶ τῶν **πατριδῶν**,

2) Στὰ Ἐφτάνησα τὸ **ἀγροτικὸ ζήτημα**, ἂν καὶ ἄμα
ἐγένεν ἡ Ἐνωση (1864) ψηφίστηκαν μερικοὶ ἀγροτικοὶ
νόμοι πού κατήργησαν τὸ παλιὸ φεουδαρχικὸ καθεστῶς
τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας, ὅσοις ὀριστικὰ δὲν εἶχε
λυθῆ τὸ ἀγροτικὸ ζήτημα καὶ οἱ ἀγρότες ὑπόφεραν
ἀκόμα. Γι' αὐτὸ ἀπὸ τὰ 1864 ἴσαμε τὰ 1912 δὲν ἔπαυαν
οἱ ἀγροτικὲς ἐξεγέρσεις καὶ διαμαρτυρίες. Ξέρουμε καὶ ὅλας
πὺρ ὁ Στελλὰκης Μουσούρης στὰ 1890 ἔβγαλε μιὰ ἐφημε-
ρίδουλά του **Ἀγρότη** στὴν ὁποία προπαγανδίζει τὴν κα-
τάργησιν τῶν τσιφλικιῶν. Ὁ Στ. Μουσούρης ἦταν πλοῦ-
σιος πολὺ μορφωμένος καὶ ἔκανε πρότερος στὴ Ρωσσία.
Ἐκεῖ ἐπηρεάσθηκε ἀπὸ τὴν τότε ρωσσικὴ ἐπαναστατικὴ
κίνησιν. Οἱ συγγενεῖς του γιὰ νὰ τοῦ πάρουν τὴν περιου-
σίαν τὸν ἔβγαλαν τρελλὸ καὶ τὸν ἐκλείσαν στὸ φρενοκομεῖο
τῆς Κέρκυρας. Ὑστερα ἀπὸ τὸν κοινωνικὸ θόρυβον πού
δημοιουργήθηκε καὶ ἀφοῦ πέθανε ὁ πολιτευτὴς πού ἐνέ-
ργησε νὰ τὸν κλείσουν στὸ φρενοκομεῖο, **ἐλευθερώθηκε**.
Μὰ ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἡ ζωὴ του ἐγένε μαρτυρικὴ. Στὰ
1910 πέθανε ὕστερα ἀπὸ μακρόχρονη ἀρρώστειαν. Στὰ
1893 καὶ κατὰ μῆνα Ἰούνη στὴ Ζάκυνθο ἰδρύθηκε σύλ-
λογος ἀπὸ χωρῆτες μὲ σκοπὸ νὰ ἐπιδιώξῃ τὰ δικαιώ-
ματα τοῦ ἀγροτῆ. Τέτοιοι σύλλογοι ἰδρύθηκαν καὶ στὴν
Κεφαλλονίᾳ καὶ στὴν Κέρκυρα.

3) Τὸ **ἀγροτικὸ ζήτημα** στὴν Ἑλλάδα ἔξιν ἀπὸ τὰ
Ἐφτάνησα—ἀρχίζει νὰ ἐκδηλώνεται ἀπὸ τὰ 1880 καὶ
δᾶθε. Στὰ 1885 διάφοροι δημοσιολόγοι μιλοῦν γιὰ τὴν
ἀπαλλοτρίωσιν τῶν τσιφλικιῶν. Γι' αὐτὸ τὸ περιοδικὸν «**Ἐλ-
ληνικὴ Γεωργία**» (Γενάρης 1885) κατακρίνει τὶς **νέες ἀν-
τιθέσεις** ἔτσι: «Ἀνθρώποι ἀγνοοῦντες ὁλοτελῶς τοὺς
οἰκονομικοὺς ὅρους τῆς ποικίλης ἐγγείου παραγωγῆς, διότι
εἶδαν τοὺς Παρισίους ἢ τὸ Λονδίον, ἐπίστευσαν ὅτι εἶναι
εἰς κατάστασιν νὰ μᾶς δώσωσι πρακτικωτέρας συμβουλὰς
καὶ περὶ γεωργίας...».

τὴν κατάργησιν τῶν *Ἀφέντων* καὶ τῶν *Δούλων*. Ζητοῦμεν *μίαν Πατρίδα* περιλαμβάνουσαν σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, *μίαν τάξιν ἀνθρώπων, τὴν τῶν ἐργαζομένων καὶ ἀδελφῶν, ἀπολαμβάνόντων ἴσα δικαιώματα καὶ ἐχόντων τὰ αὐτὰ καθήκοντα*. Ζητοῦμεν τὴν κατάργησιν τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος καὶ ἀνακηρύττομεν ὡς ὑπεράτατον νόμον τὴν *καθολικὴν ἐργασίαν, τὸ καθολικὸν καθήκον, τὸ καθολικὸν δικαίωμα*. Ἀναγνωρίζομεν ἀρμόζοντα τῷ ἀνθρώπῳ προνόμια τὰ: *ἐργασίαν — αἰσθημα — ἰκανότητα*. Ἀναφωνοῦμεν: Ζήτω ὁ εἰς καὶ μόνον ἄρχων *Δαός*. *Ἡ μία καὶ μόνη προνομιοῦχος τάξις τῶν ἐργατῶν*.

ΜΕΡΟΣ Β'

Ζητοῦμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, τὴν διάπλυσιν καὶ μόρφωσιν τῶν κατοίκων τῆς καὶ τὴν *περιφροσύνην τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ*. Ζητοῦμεν καὶ *κατάργησιν ὅλων τῶν φόρων*, οἵτινες βαρύνουσι τὰς ἐργατικὰς τάξεις καὶ δὴ τῶν βαρυνόντων τὰ εἶδη πρώτης ἀνάγκης. Ζητοῦμεν τὴν φορολογίαν τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ δὴ ταύτην θέλομεν προοδευτικὴν, ἥτοι, ὅσον μεγαλύτερον τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ εἰσόδημα, τόσον αὐξάνουσιν τὴν φορολογίαν. Ζητοῦμεν νόμους προστατευτικούς διὰ τὰς ἐργαζομένας τάξεις καὶ πρὸ πάντων τὰς *χειρωνακτικὰς, νόμους περιορίζοντας τὰς ἐργασίμους ὥρας καθορίζοντας τὸ ἡμερομίσθιον καὶ ἰδρύνοντας ἰδιαίτερα ταμεῖα συντάξεως διὰ τοὺς καθισταμένους ἀνικάνους ἐργάτας εἴτε ἐκ τῆς ἡλικίας, εἴτε ἐκ τῆς ἀσθενείας, εἴτε ἐκ τραύματος*. Νόμους ἐξασφαλίζοντας προστασίαν εἰς τὰς *θνητάρας καὶ τὰ τέκνα τῶν ἐργατικῶν τάξεων*. Ζητοῦμεν περιορισμὸν τῶν υπερόγκων, ἀναλόγως τῶν πόρων τῆς χώρας, μισθῶν καὶ παροχῶν καὶ δωρεῶν ἀπὸ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου μέχρι τοῦ Οἴκου τοῦ Γραφέως. Ζητοῦμεν τὴν *κατάργησιν τῆς Σταφιδικῆς Τραπεζίης καὶ τῆς παρακρατήσεως*. Ζητοῦμεν *ἵνα τὰ ἐδάφη τῆς Θεσσαλίας, τὰ ἀνήκοντα εἴτε εἰς τὸ Δημόσιον, εἴτε εἰς τοὺς τσιφλικιούχους, διανεμηθῶσι εἰς τοὺς ἐργατικούς πληθυσμούς ἀποξημιωνομένων καὶ τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν τσιφλικιούχων διὰ δόσεων εἰς ἃς νὰ δύνανται ν' ἀνταποκρίνωνται*. Ζητοῦμεν *ἵνα ὅλαι αἱ περιουσίαι τῶν Μονῶν διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἐργατικούς πληθυσμούς τῶν μερῶν εἰς ἃ ἀνήκουν αὗται*. Ζητοῦμεν τὴν *κατάργησιν τῆς στρατιωτικῆς θητείας ἐντελῶς*, δυναμένων τῶν πολιτῶν νὰ γυμνάζωνται κατὰ τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα. Ζητοῦμεν νὰ καταργηθῶν αἱ Νομαρχίαι καὶ ἕκαστος Δήμος νὰ αὐτοδιοικῆται κατὰ τὸ Ἑλβετικὸν σύστημα. Κηρύσσομεθα ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀποκεντρώσεως. Ζητοῦμεν ἵνα τροποποιηθῇ τὸ δικηγορικὸν σύστημα, ἥτοι αἱ κλοπαὶ καὶ τὸ δικηγορικὸν γδύσιμον κατὰ τῶν χωρικῶν καὶ τῶν ἐργατῶν προπάντων. Ζητοῦμεν ἐν γένει ὅλας τὰς συνθηκάς ἐκείνας ἃς ἐπιτρέπει τὸ καθεστῶς καὶ δι' ὧν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ γίνῃ εὐκατάστατος, ἀνεξάρτητος, θὰ ἐξασφαλίσῃ δὲ τὰ δικαιώματά του· αὗται δὲ αἱ συνθήκαι εἶναι ὅσα ἀνωτέρω ζητοῦμεν καὶ ὅσα θὰ ζητήσωμεν ἐν *καταλλήλῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ* (σημ. ἐννοεῖ τὸ κοινobούλιον).

ΜΕΡΟΣ Γ'

Τὰ μέσα δι' ὧν ζητοῦμεν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἡμετέρου προγράμματος εἶνε *ἠθικὴ ἐπανάστασις*, ἥτις ἐπιτευχθήσεται διὰ τῆς *διδασκαλίας*, διὰ τῆς *δημοσιογραφίας*, διὰ τῶν *διαλέξεων*, διὰ τῆς *αὐτοθυσίας* καὶ τῆς *θελήσεως*. Οἱ ἀκολουθοῦντες ἢ συμφωνοῦντες μετὰ τὰς ἀρχὰς ταύτας ὀνομάζονται **ΚΟΙΝΩΝΙΣΤΑΙ—ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΑΙ**, τὸ δὲ κόμμα τοῦτο **ΚΟΙΝΩΝΙΣΤΙΚΟΝ—ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΝ**.

Ἐνα προσεχτικὸν διάβασμα τοῦ παραπάνω «προγράμματος» μᾶς δίνει νὰ καταλάβουμε πόσο *οὐτοπικὸς* ἦταν ὁ «σοσιαλισμὸς» τοῦ Ἀντύπα. Ἀπὸ τὴν μίαν μεριὰ ἤθελε μίαν πατρίδα μετὰ χωρὶς σύνορα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν προστασίαν τῶν «δικαιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Ἐπειτα, ὅπως καὶ ὁ Καλλέργης, καθόλου δὲν κάνει λόγο γιὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς ἐργατικῆς τάξης, καὶ γιὰ τὴν πάλιν τῶν τάξεων, πλὴν μετὰ τὸ *διαφωτισμό*, μετὰ τὴν «ἠθικὰ» καὶ «προπαγανδιστικὰ» μέσα πιστεύει πᾶς θ' ἀλλάξῃ ἡ κοινωνία.

Γι' αὐτὸ στὰ γράμματά του, στοὺς λόγους του, στὶς διαλέξεις του φώναζε γιὰ τὴν **ἩΘΙΚΗ ἐπανάστασιν** καὶ ὄχι γιὰ τὴν **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ**.

Τὸ ἱστορικὸν τοῦ ὅμως περιβάλλον συγχωροῦσε τὶς ἀντιφάσεις αὐτές. Γιατὶ ὁ ἐθνικιστικὸς ἀγῶνας τῆς Κρήτης, σὰν ἀπελευθερωτικὸν κίνημα ποῦ ἦταν, εἶχε τὶς συμπάθειες ὅλων τῶν σοσιαλιστῶν καὶ προ-

οδεντικῶν διανοουμένων τῆς Εὐρώπης. Ἐξ ἄλλου ὁ «μακεδονικὸς ἀγῶν», παρουσιάζονταν ἀπὸ τὴν προπαγάνδα τῆς ρωμαϊκῆς κεφαλαιοκρατίας, σὰν ἕνας ἀγῶνας ποῦ ἀπέβλεπε ἀπὸ τὴν μίαν μεριὰ στὸ νὰ ἐξοικαλώσῃ τὴ Μακεδονία ἀπὸ τὸν τούρκικο δεσποτισμό, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη: νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ τὸν βουλγαρικὸ ἱμπεριαλισμό. Κάτω ἀπὸ τὶς συνθήκες αὐτές, μετὰ τὴν ἔλλειψη-ὀλότελα πολιτικῆς καὶ διεθνιστικῆς συνείδησης ἀπὸ μέρος τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς τάξης, ποῦ ἦταν μίαν μικρὴν μειοψηφία, ἦταν ἐπόμενο νὰ γίνωνται τέτοιες συγχύσεις ἀπὸ τὸν Ἀντύπα, ποῦ, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, τὸ θεωρητικὸν τοῦ «σοσιαλισμοῦ» τὸν ἐπαίρνε ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα καὶ τὶς προσοῦρες τοῦ Τολστόϊ, τοῦ Μπέμπελ, τοῦ Κραπότιν, τοῦ Ζολᾶ καὶ τοῦ Καλλέργη. Κοντολογίς μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ πραγματικὴ «σοσιαλιστικὴ» του δράση ἀντανακλοῦσε τὸ ἱστορικὸν περιβάλλον.

Ἰσαμε τὰ 1906 ἡ δράση τοῦ Ἀντύπα περιορίζεται κυρίως στὸ διαφωτισμὸ *τῶν ἐργατικῶν μαζῶν*, τόσο στὴν Κεφαλλονία, (4) ὅσο καὶ στὴν Ἀθήνα, Πειραιᾶ καὶ ἄλλοι.

Ὁ διαφωτισμὸς ὅμως αὐτὸς γίνεται μετὰ πολλὴν ρητορίαν, χωρὶς βάθος καὶ ἀνάλυσιν, τῆς τοπικῆς κοινωνικοοικονομικῆς κατάστασης. Ὁ Ἀντύπας, ὅπως εἶπαμε, δὲν ἤξερε τί θὰ πῇ πάλιν τάξεων καὶ οὔτε ἀντελήφθηκε τὴ σημασίαν τῆς συνδικαλιστικῆς ὁργάνωσης καὶ τῆς πολιτικῆς πάλης. Μιλοῦσε καὶ προπαγανδίζε τις ιδέες του ὀλότελα ἀφηρημένα μετὰ «ἀνθρωπιστικὰς» ρητορικὰς φόρμουλες καὶ μετὰ μικροαστικὸν ριζοσπαστισμό. Ἀπὸ τὸ 1906 ὅμως ἀφίνει τοὺς ἐργάτες, καὶ γίνεται ὁ σηματοφόρος τοῦ ἀγροτισμοῦ. Πηγαίνει στὴ Θεσσαλία, κ' ἐκεῖ (στὴν περιφέρειαν τῆς Λάρισας) ἀρχίζει μίαν ἔντονη ἀγροτικὴ δράσιν. Ἄν καὶ εἶναι διωρισμένος ἐπιστάτης στὸ τσιφλικὸν τοῦ ματρώπα του Σκιαδαρέση, ποῦ ἦταν ἀγορασμένο συντροφιὰ μετὰ τὸν Μεταξᾶ, δὲν ξεχνάει τις ιδέες του. Κάθε μέρα ἔκανε περιοδεῖες στὰ γύρω τσιφλίκια (περιφέρειαν τοῦ Πυργετοῦ) κ' ἐπροπαγανδίζε τὴν *ἀπαλλοτρίωσιν* τῶν τσιφλικιῶν, ὅχι βέβαια χωρὶς ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὴν «παραχώρησιν» τούτων εἰς τοὺς γεωργοὺς κατόπιν δικαίας καὶ λογικῆς ἀποζημιώσεως τῶν τσιφλικιούχων».

Ἡ ἀγροτικὴ αὐτὴ προπαγάνδα τοῦ Ἀντύπα ἀνάγκασε τοὺς τσιφλικὰδες νὰ σκεφτοῦν γιὰ τὸ ξεπάστρεμα του. Πρῶτα προσπάθησαν νὰ τὸν τρομοκρατήσουν. Μέσω τῆς Νομαρχίας τοῦ ἔγιναν «συστάσεις» νὰ πάψῃ τὴν προπαγάνδα του, καθὼς καὶ «παρατηρήσεις» ἀπὸ τὴν Ἀστυνομία. Ὁ Ἀντύπας ὅμως δὲν ἦταν ἀπὸ κείνους ποῦ τρομοκρατιόντανε. Γι' αὐτὸ ἔβαλαν τὸν ἔμπιστό τους Ἰωάννην Κυριακὸ καὶ τὸν ἐδολοφόνησε τὴ νύχτα στὶς 9 τοῦ Μάρτη (1907) (5).

Στὴ Κεφαλλονία κ' ὕστερα ἀπὸ τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἀντύπα ἡ μικροαστικὴ καὶ ἀγροτικὴ μάζα ξακολουθοῦσε νὰ ἀριστερίζει. Λίγο πολὺ μάλιστα καὶ στ' ἄλλα νησιά παρατηρήθηκε ἴσαμε τὰ 1912 ἕνας ριζοσπαστικὸς δημοκρατισμὸς μετὰ «σοσιαλιστικὴν μᾶσκα».

ΙΑΚΩΒΑΤΟ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΔΑΤΟΣ
(4) Στὴν Κεφαλλονία εἶχε ἰδρῦσει καὶ Λαϊκὸ Ἀναγνωστήριον τὴν *Ἰσότητα*. Στὶς ἐκδόσεις αὐτοῦ 1906 παραλίγῳ νὰ βγῇ καὶ βουλευτής. Οἱ κυριώτεροι συνεργάτες του τὴν ἐποχὴν τῆς *Ἰσότητας* ἦσαν Ἀρσένιος, ὁ διάκος Ι. Κοινιδάκης, ὁ Ἀργυρόλαβος καὶ ὁ Καγγελάκης (καλόγερος καὶ αὐτὸς) ἀπὸ τὴ Σάμη, ἕνας ἀγρότης μετὰ ἐπαναστατικὴν ιδιοσυγκρασίαν.

(5) Κοῖτα περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὴν δράσιν τοῦ Μ. Ἀντύπα στὸ ἄρθρον μου «Ἀντύπας» *Σοσιαλιστικὴ Ἑγκυκλοπαιδεία* (Ἐκδόση «Ἀκαδημαϊκοῦ») Χρ. Α' (1928) σελ. 36-37 καὶ γιὰ τὴν δολοφονίαν του: τὸ φυλλάδιον *Τὰ τῆς δολοφονίας τοῦ Μαρίνου Ἀντύπα*, Ἀθῆναι 1908.

Σήμερα ή συνέλευση της 'Εταιρίας Λογοτεχνών

Σήμερα τὰ μέλη της 'Εταιρίας 'Ελλήνων Λογοτεχνών καλούνται σὲ γενική συνέλευση, τὴν πρώτη μετὰ τὴν ἀνοστοπή της τυραννίας καὶ τὴν ἐκ νέου νομιμοποίησιν τοῦ ἱστορικοῦ πνευματικοῦ Σωματείου τοῦ Παλομά, τοῦ Ξανόπουλου, τοῦ Βλαχαγιάννη, τοῦ Μαλακιάση, τοῦ Σικελιανού, τοῦ Βοϊναλή, τοῦ Σεφέρη, τοῦ Αὐγέρη καὶ τοῦ Κοσμᾶ Παλιότη — γιὰ νὰ μνημονεύσουμε μόνο τὶς μεγάλες ὑπογραφές τῶν νεκρῶν της λογοτεχνίας μας ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὴ διοίκησίν της ἢ τὶς γραμμές της.

Ὁλόκληρη ἡ πρόσφατη ἐθνικὴ καὶ πνευματικὴ μίαις ἱστορία εἶναι δεμένη μετὰ τὴν ὑπαρξὴ της 'Εταιρίας 'Ελλήνων Λογοτεχνῶν καὶ ἐπομένως οἱ εὐθύνες της ἐναντὶ τοῦ πολιτισμοῦ μίαις ὅσο καὶ τῶν μελῶν του ἐναντὶ τοῦ σωματείου εἶναι σὺνδημένες. Σὺν φορέας πνευματικῶν ἀξιών τοποθετεῖται ἐκ τῶν πραγμάτων στὴν πρωτοπορία. Εἶναι φανερὸ λοιπόν, ὅτι μέρημιναι ὅλων ὅσοι τὴν συγκροτοῦν πρέπει νὰ εἶναι ἡ διηγετική παρουσία τοῦ Σωματείου στὶς ἐπὶ ὅλες τῆς πνευματικῆς προσόδου. Γιὰ τὴν ἐπιτυχία ἐνὸς ὑψηλῆς ποιότητος πνευματικοῦ ἐπιπέδου, πρέπει τὸ μέλημα τῶν λογοτεχνῶν μίαις νὰ εἶναι ἡ ἐνότητα στὰ εὐρύτατα δημοκρατικὰ πλαίσια ποὺ τὴ στοιχειοθετοῦν. Ἀλλὰ γιὰ νὰ παγιωθεί ἡ ἐνότητα σ' ὅλο τὸ χῶρο χρειάζεται, πρὶν ἀπ' ὅλα, ἡ ἐνοποίηση τῶν δύο σωματείων, μετὰ τὴν ἴδια ἐπωνυμία, ποὺ σήμερον ἀποτελοῦν τὸ διχασμένο κορμὸ της. Οἱ λογοτέχνες εἶναι ὑπεύθυνοι, ἀνεξάρτητοι καὶ ὑπερβατικοὶ ἀνθρώποι καὶ θὰ βροῦν, κατὰ τὴ σημερινὴν συνέλευσίν τους τὸν καλύτερον δρόμον ποὺ ὁδηγεῖ στὴν ποθητὴ ἐνότητα — θεμέλιο καὶ καύχημα μίαις ἰδαιτης δημοκρατίας τοῦ μέλλοντος.

Παράκλησις 18 Ἰανουαρίου 1975

B.

ΛΟΓΟΙ καὶ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ἡ δράση καὶ ὁ θάνατος τοῦ Μαρίνου Ἀντύπα Ἀνάμνηση ἐνὸς ἐπιζώντος

Ο ΦΙΛΟΣ θεατρικὸς συγγραφέας καὶ δημιουργὸς τῆς ἐπιτυχίας τοῦ «Κιλελέρ» Γιώργος Χαροίλιου μιτῆς μου στέλνει ἕνα ἀξιόλογο ντοκουμέντο, ποὺ ἀποθησαύρισε κατὰ τὴν πρόσφατη θεατρικὴ του περιοδεία στὴ Θεσσαλία καὶ ἰδιαίτερα στὰ χωριά Πυργετὸς καὶ Λασιποχώρι (σημερινὸ Ὀμόλιον) στὴν περιοχή τῶν ὁποίων δολοφονήθηκε τὸ 1907 ὁ πρωτοπόρος ἀγροτικὸς ἡγέτης Μαρίνος Ἀντύπας ἀπὸ ὄργανον τῶν τσιφλικῶδων. Ἔναι ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστους ἐπιζώντες ἀγρότες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὁ Γιώργος Κομπήσιος, κάτοικος Ὀμολίου, καταγράφει τὶς ἀνομιήσεις του στὸ ντοκουμέντο ποὺ θὰ παρουσιάσω ἐδῶ. Ὁ ὑπέργηρος Θεσσαλὸς ἀγρότης περιγράφει παιρσιστατικὰ τόσο τὰ τῆς δολοφονίας τοῦ Ἀντύπα, ὅσο καὶ τὶς ἀθλίες συνθήκες κάτω ἀπὸ τῆς ὁποίας ζοῦσαν οἱ ἀγρότες τῆς Θεσσαλίας στὴν πρώτη δεκαετία τοῦ αἰῶνα μας. Τηρῶ ἀπόλυτα τὴν ἀντικειμενικότητα τοῦ ντοκουμέντου.

Ἡ ἀθλία ζωὴ τῶν ἀγροτῶν

«Ὁ Μαρίνος Ἀντύπας ἀπὸ τὴν Κεφαλονιά ἦταν τότε νεαρός. Σώμα εὐσταλές, ψυχὴ μορφωμένη καὶ σφρίγος γιὰ μιὰ καλύτεραν αὔριον τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου. Τότε οἱ ἀγρότες ἦταν εἰλωτες, φτώχεια, γύμνια, ζυπολησιά, μετὰ τὰ γουρνοτσάρουχα, ἐνδύματα σαλβάρια καὶ χολέδια στῆς κνήμες καὶ κοῦκον στοργυλὸν στὸ κεφάλι. Τὴν καθημερινὴν τὰ σαλβάρια τὰ ἔβαζαν ἀπὸ τὴν ἀνάποδον τὴν ὥρα ἐργασίας. Τὰς Κυριακὰς ἀπὸ τὴν ὄψη. Τροφὴ λιτὴ, ζῦδι καὶ λάδι μετὰ τὸ σταγονόμετρο, ζυδοπατάρια καὶ τὰ δύο γεύματα. Ὁ ἀφέντης Τούρκος (ὄνομα Ρεσιντ πασὰς) ἔμενε στὴν Πόλη, ἰδιοκτῆτης τοῦ χωριοῦ 6.500 στρέμματα καὶ 12.000 στρέμματα δάσος. Δικαιριστὴς ὁ καπετὰν Ἰωάννης Λιάκος, Μακεδὼν. Ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους καὶ Βουλγάρους ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν καπετὰν Βάρδας. Ἐνυμφεῖτο εἰς Πυργετὸν καὶ ἦτο ἐμπιστὸς ὑπάλληλος τοῦ Τούρκου τσιφλικᾶ. Πωλοῦσε τὰ προϊόντα καλαμπόκι, σουσάμι, φασόλια χονδρὰ καὶ μαυρομάτικα, συγκέντρωνε ἕνα δισάκι λίρες χρυσῆς Τσερκίας καὶ

ἀνταρτικὴ ἀνακρίσει. Φυλακίσαι. Ἦταν καὶ δύο ἱερεῖς στὸ Λασιποχώρι, ὁ Ἀθανάσιος Οἰκονόμου Μαρσιτόπουλος καὶ ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Σακελλάριος ἢ Καρπουζιάς. ἤρκεισαν τοὺς ἀγρότες στὸ Εὐαγγέλιον, μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, κῆ τὰν ἡ ἐπὶ τὰς. Θὰ πεθάνουμε ὅλοι, θέλου μετὰ τὴ γῆ μας!».

Ὁ φόνος τοῦ Ἀντύπα

»Τώρα πὼς πῆραν τὴν ζωὴν τοῦ μάρτυρος Ἀντύπα. Ἔδρα του ἦταν ὁ Πυργετὸς ἐκεῖ ποὺ τώρα τὰ σχολεῖαι. Ἐμενε ἐκεῖ κάποιος Κυριάκος Ἰωάννης οἰκογενειακῶς. Καὶ ἡ σπερία τῶν τσιφλικῶδων Μεταξάδων ἰσχυρῶν αὐλικῶν τότε, σκηνοθέτησε τὸ ἐγκλημα. Ἄρκεν ὁ Ἀντύπας ἐπετέθη τῆς κυρίας Κυριάκου καὶ «μπάι» καὶ κάτω! Τὸν πῆγαν οἱ Πυργετιανοὶ στὴ Λάρισα, νεκρὸς ὢν, τὸν μετέφεραν οἱ Λασιποχωρίτες ἀπὸ Λάρισα — Ὀμόλιον σὲ ἄμαξα καὶ στὸν ὄμο καὶ ἀφίχθη ἀργὰ τὴν νύκτα ἡ πομπὴ τοῦ νεκροῦ. Ἐμεῖς ἐδῶ ἀνάστατοι περιμέναμε στὸ μῦλον τῶν Τεμπῶν. Κρῦο, εἶχαμε ἀνάψει μικροφωτιές. Ἐδῶ στὸ Λασιποχώρι ὅλο τὸ χωριὸ περίμενε στὰ Πλατάνια δικτικῶς τοῦ γω-

πολιν. Ένώ ο υποφαινόμενος Γεώργιος Α. Καμπίσιος τὸν εἶχα παππού, πατέρας τῆς μητέρας μου καὶ συντρώγαμε στὸ φτωχικό μας.

Οἱ ἀφεντάδες εἶχαν ὑπαλλήλους νὰ φυλάνε γύρω - γύρω τὰ χωριά. Εἶχε πόρτες ἀπὸ ξύλα ἐκεῖ ποῦ ἦτον καὶ τὰ φυλάκια. Ἐλέγοντο χαβαλέδες καὶ πολλές εἶχαν προστριβές με τοὺς Λασποχωριανούς καὶ συνεπλέκοντο. Ὅταν μάζωναν τὰ καλαμπόκια ἐκεῖ ποῦ σήμερα εἶναι τὸ σχολεῖον, τὰ σώριαζαν εἰς τρεῖς σωροὺς σὲ «καρὰ - κιλὰ» (144 ὀκάδες τὸ καρὰ - κιλὸ) ἴσια, ἐκτεθειμένους στὶς βροχές. Ὅταν τελείωναν γίνονταν ἡ ἐκλογὴ: ὁ μπὰς χαβαλὲς διάλεγε ὅποιο σωρὸ ἤθελε καὶ ὁ ἀγρότης ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ τὸν κουβαλήσει στὸν ὄμο με ζαλικά, νὰ τὸν βάλει στὴν μεγάλη ἀποθήκη ποῦ σώζεται ὡς σήμερα. Ἐπειτα θὰ πάρει τοὺς ἄλλους δύο σωροὺς στὸ σπίτι του. Ὁμοίως καὶ τὰ φασόλια. Τὸ ἕν τρίτον ἀπὸ ὅσα καρὰ - κιλὰ παρέδιδε ὁ ἀγρότης ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ τὸ ξεφλούδισι, νὰ τὸ στομπύσει, νὰ τὸ γυρίσει ὅταν ἦταν κατάλληλος ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἐποχὴ. Ὁ ἀγρότης ξεπερνοῦσε τὸν εἴλωτα.

Σκιαγραφία τοῦ Ἀντύπα

»Ἐπειτα ἄρχισεν ἡ πώλησις τῶν τσιφλικιῶν στὰ τέρατα Χαλκιόπουλον καὶ Σκιαδαρέσην, ὅπου ἔφεραν ἐνόπλους παληκαράδες ἀπὸ Μαυροβούνιον. Ὁ Ἀντύπας παρώτρυνε τοὺς χωριανοὺς νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς τσιφλικάδες. Ἐκλεβαν τὸ καλαμπόκι τῇ νύκτα ἀπὸ τὰ χωράφια δι' ἄλλης ὁδοῦ καὶ τᾶφερναν στὸ σπίτι τους. Ἔτσι ἄρχισε ἡ ἀντίστασις. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ στὸν ἄλλο τύραννο. Ἀρχισε κάπως νὰ καλυτερεύει ἡ κατάστασις, ἐγένετο δωροδοκία στοὺς χαβαλέδες. Ἀρχισαν οἱ διαπραγματεύσεις νὰ μὴ γίνονται τρεῖς σωροὶ στὰ ἀλώνια καὶ χάνεται ἡ ἐσοδεία. Θὰ περνοῦν ὅλοι με τὰ κάρρα μπροστὰ στὸ μπὰς - χαβαλὲ καὶ αὐτὸς θὰ ἐκλέξει τὸ πρῶτο, τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο κάρρο, ἀλλὰ θὰ τὸ κουβαλήσει ὁ ἀγρότης πρῶτην καὶ δευτέραν σκάλαν στὴν ἀποθήκην. Ἀν ἑπαίρνε τὸ πρῶτον κάρρο ὁ μπὰς - κερατάς, τότε χωροῦσε καὶ ψευτιά, τὸ πατοῦσαν με τὰ πόδια νὰ πάρει πολὺ, κερδίζοντας περισσότερα. Ἀρχισαν τότε οἱ σκληροὶ τσιφλικάδες Χαλκιόπουλος καὶ Σκιαδαρέσης νὰ κάνουν στ' ἀλώνια χοιροτροφείον. Τότε οἱ Λασποχωρίτες, μένεα πνέοντες κατὰ τῶν τυράνων, χτύπησαν τὴν καμπάνα τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, μαζεύτηκαν τὰ λεφούσια με πέτρες καὶ ξύλα καὶ ὤρμησαν κατὰ τῶν ἐργατῶν ποῦ ἔσκαβαν χαντάκια κύκλῳ, περιστοιχισμένοι ἀπὸ τὰ ἐνόπλα Μαυροβούνια. Ἀρχισαν συμπλοκὴ, τραυματίες ἐκατέρωθεν, νεκροὶ 2—3. Οἱ Μαυροβουνιώτες λάκησαν, ἦρθε στρατός,

ῖου, με φέρτες φορτωμένους. Ἐφθασεν ἡ πομπὴ καὶ πῆγε κατ' εὐθείαν στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Ἐκεῖ τὸν ἔκλαψε ὁ λαὸς με μοιρολόγια. Κυκλοφορεῖ ξαφνικὰ ἡ φήμη ὅτι ἔρχονται Πυργετινοὶ νὰ κλέβουν τὸ σῶμα τοῦ Ἀντύπα. Ὅλοι ἐπὶ ποδὸς πολέμου, με γκράδες καὶ φυλάκια. Δὲν ἔγινε τίποτε. Τὴν ἐπαύριον ἔγινε ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς ἐλίας τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Πρὶν πεθάνει ζήτησε νὰ ταφεῖ στὸ Ὁμόλιον κι' ὄχι στὸν Πυργετὸν καὶ ἔγινεν ἡ ἐπιθυμία του, γιὰτὶ ἀγαποῦσε τοὺς ἀγρότες.

Μερικὲς ἄγνωστες πτυχὲς τῆς ζωῆς του

»Ἦρθε κάποτε ὁ πατέρας του ἀπὸ Κεφαλληνίαν, ἀσπρομάλλης, ἀπαρηγόρητος, σεμνὸς, ἀλλὰ πολὺ μορφωμένος.

Ὁ Μαρῖνος Ἀντύπας ἦτο εἰς Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν διοικητὴς τοῦ τσιφλικιοῦ τοῦ θείου του. Ἀπὸ κεῖ ἔφερε βαριά ἐπιπλά, σαλόνια, καθρέφτες, εἶδη κουζίνας, ρουχισμόν. Τὰ ἔφερε με ἰστιοφόρον στὸ Στόμιον καὶ νοίκιασε τὸ σπίτι τοῦ Κώστα Ἀγγελακόπουλου στὸν Πυργετὸν, ὅπου εἶχε τὴν ἔδραν του. Ἐδῶ στὸ Ὁμόλιον λίγα πράγματα ἔφερε μαζὺ του. Εἶχε ἕνα φωνόγραφον τετραγώνον ὕψος 80 πόντους καὶ μεγάλο χωνὶ ποῦ ἡ φωνὴ του ἔφθανεν εἰς ἀποστάσεις καὶ μαζεῦονταν οἱ Ὁμολῖτες κάτωθι τοῦ ἐξώστου καὶ θαύμαζαν ὅτι ἡ μηχανὴ τραγουδοῦ καὶ σταυροκοποῦνταν. Εἶχε μεγάλῃ φιλία με τὸν ἱερέα Παπὰ - Χρῆστο Βιτωλιάνο. Ἐμὰς τῶν μικρῶν μᾶς μοίραζε μονόλεπτα, δίλεπτα, πεντάρες, ἀγόραζε στραγάλια δυὸ ὀκάδες καὶ μᾶς τὰ μοίραζε ὁ ὑπάλληλος. Ἐμεῖς μοιάζαμε σὰν τὰ παιδιὰ τῆς Μπαίφρας γυναικᾶ, ξυπόλητα, νηστικά. Εἶχε δὲ λάβει γνώσιν ὅτι θὰ τὸν δολοφονήσουν. Οἱ Μεταξάδες εἶχαν βάλει δυὸ Ὁμολῖτες, τύπους παληκαράδες, τὸν Ἀντώνιον Τρακάλαν καὶ Θωμᾶν Γισταγάναν νὰ τὸν σκοτώσουν, ἀλλ' αὐτοὶ τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τοῦ κατήγγειλαν τὸ γεγονός. Στὴν κατοχὴ οἱ Ὁμολῖτες τοῦ ἔκαναν ἀνδριάντα ὕψους 2,50 μ., ἀλλὰ τὸν χάλασε ἡ τρίτη ταξισρχία Ρίμινι. Ἀπὸ τὸ Ὁμόλιον ξεκίνησε ἡ ἐπανάστασις κι' ὄχι τὸ Κιλελέρ. Ὁ σπόρος ποῦ ἔσπειρεν ὁ Ἀντύπας φύτρωσε κι' ἔφερε ἑκατονταπλάσιο καρπὸ. Ἐσηκώθηκαν τὰ καμποχώρια: «Κάτω ἡ δουλεία! Ἡ γῆ ἀνήκει σὲ ὅλους μας! Θάνατος στοὺς τσιφλικάδες!» ἦταν τὰ συνθήματα. Τὸ Ὁμόλιον πουλήθηκε κατόπι στὸν Βολιώτῃ Δημήτριον Κορκιάδην, κάπως καλύτερο τῶν προκατόχων του. Μᾶς πούλησε γῆς ἀπὸ 53 δραχμὰς στρέμμα. Κι' ἐτοί ἐλευθερώθηκε κάποτε. Ἐν ὁμοίᾳ ΚΕΝΤΡΙΚῃ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚῃ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ Γεώργιος Α. Καμπίσιος.

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

Τὸ «ΛΗΜΕΡΙ» σᾶς περιμένει στὸ θερινό του στέκι, με ἀνανεωμένο πρόγραμμα πλαισιωμένο ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ τοῦ Κινήματος, τραγούδια τοῦ Μπέρτολντ Μπρέχτ, αὐθεντικὲς ἀφηγήσεις ἀπὸ θαυματοφόρους τοῦ ΕΛΑΣ κ. ἄ. Λειτουργεῖ τμήμα βιβλίου.

Τὸ πρόγραμμα κλείνει ὁ Βασίλης Παπακωνσταντίνου.

«ΛΗΜΕΡΙ» Μνησικλέους 24

Γενικὴ εἰσοδος δρχ. 50

ΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ ΤΟΥ ΜΑΣΣΑΓΚΡΑΝΤΕ

Στή σελίδα 5

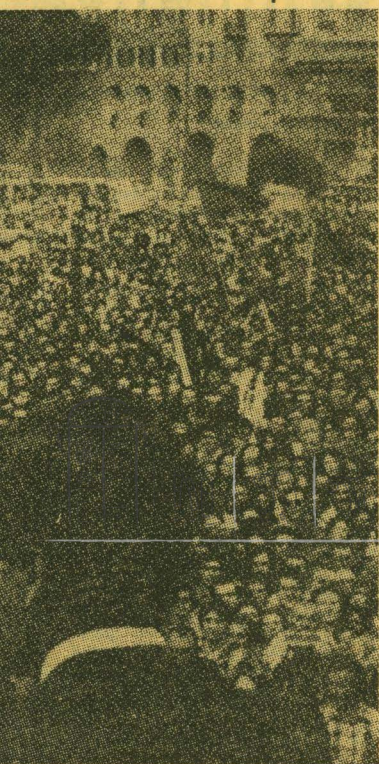
ΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ»

του είσαγγελέα

ΕΣ Η Ε.Κ.-Ν.Δ. - ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

ΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΜΠ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-Λ. ΚΥΡΚΟΥ

υγυρίζουν

Τζωοβάννι της Ρώμης. 'Απευθύνει

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ - ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ

βευτική
η στά
συνδικάτα

ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΜΟ και έντονη όργη στην κοινή γνώμη έχει προκαλέσει η προχθεσινή αγόρευση του είσαγγελέα κ. Δ. Καραπιτέρη στη δίκη των κρεάτων. Ήδη οι Κοινοβουλευτικές Όμάδες της ΕΚΝΔ, της ΕΔΑ και του ΚΚΕ έσωτ., κατέθεσαν έπερωτήσεις στη Βουλή, ενώ ο βουλευτής κ. Γ. - Α. Μαγκάκης με τηλεγράφημά του προς τον ύπουργό Δικαιοσύνης κ. Στεφανάκη ζητεί την πειθαρχική δίωξη του είσαγγελέα για «βάνανυση προσβολή του δημοκρατικού πολιτεύματος και παράβαση καθήκοντος».

Με χτεσινοβραδυή του δήλωση, έξ άλλου, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Άνδ. Παπανδρέου επικρίνει την κυβέρνηση γιατί δεν προχώρησε στην κάθαρση, άρκέστηκε στη δίωξη των ενόχων της δικτατορίας με πρωτοβουλία των πολιτών «στά πλαίσια μιας Δικαιοσύνης όπως ύπογραμμίζεται από διατηρεί στους κόλπους της έντονα τη χουντική παρουσία».

Στις παραπάνω αντιδράσεις έγκυρη κυβερνητική πηγή περιορίστηκε να δηλώσει ότι η κυβέρνηση άδυνατεί να επέμβει διότι «ή δικαιοσύνη είναι ανεξάρτητη».

Ή ίδια κυβερνητική πηγή, ώστόσο, δεν μπόρεσε να εξηγήσει πώς σ' αυτή την περίπτωση η κυβέρνηση έκφράζει άδυναμία, όταν πρό καιρού ο ύπουργός Δημοσίας Τάξεως κ. Σολ. Γκίκας είχε έγκαλέσει τον είσαγγελέα κ. Σίμητα, ο όποιος από έδρας είχε διατυπώσει την πεποίθησή του ότι ύπάρχει ή «Νέα Τάξις» και δρά στην χώρα.

Η αγόρευση του είσαγγελέα κ. Δ. Καραπιτέρη χαρακτηριζόταν χτές στους πολιτικούς κύκλους σαν «δυσοίωνα προανάκρουσμα» για τις δίκες των πραξικοπηματιών και των βαιστανιστών που άρχίζουν μέσα στο καλοκαίρι. Και έπισημαινόταν ή εύθυνη της κυβέρνησης διότι με την ταικτική της στο θέμα της κάθαρσης και της άποχουντοποίησης επέτρεψε

ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7

ρίας σε πολλά από τα μεγάλα εργοστάσια της Μαδρίτης και της Βαρκελώνης. Σύμφωνα με εργατικές πηγές, οι υποψήφιοι που υποστηρίζονταν από τις παράνομες επιτροπές εργατών, οι οποίες ελέγχονται από τους κομμουνιστές και άλλες άριστερες οργανώσεις, κατέλαβαν το 50% και πλέον των έδρων στα εργοστάσια. Στο μεγαλύτερο εργοστάσιο της Ισπανίας, το εργοστάσιο αυτοκινήτων «ΣΕΑΤ», της Βαρκελώνης, η «συμμαχία της εργατικής ενότητας και δημοκρατίας» — συνασπισμός άριστερων δυνάμεων — έλαβε το 80% και πλέον των ψήφων. Οι πηγές λέγουν, ότι οι άριστεροί, όχι μόνο έλαβαν τις ψήφους των εργατών, αλλά και του διοικητικού προσωπικού της «ΣΕΑΤ», άποσπώντας έπτά από τις όκτώ έδρες των διοικητικών υπαλλήλων.

Με Προεδρικό Διάταγμα

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΥΠΟΒΙΒΑΣΤΗΚΕ ΣΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

ΜΕ προεδρικό διάταγμα, έκδικώκεται από το Σώμα των άξιωματικών ό άντισυνταγματάρχης πεζικού Θ. Θεοφιλογιαννάκος, για παραπτώματα που θίγουν τη στρατιωτική τιμή και υποβιβάζεται σε στρατιώτη. Όπως είναι γνωστό, ό Θεοφιλογιαννάκος πήρε μέρος σ' όλες σχεδόν τις θηριωδίες που έγιναν κατά την χουντική έπτα ετία.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ

της της «ΟΚΕΥΩΡΙΑΣ»

εβάρη, ό κ. 'Αβέρωφ

- 'Αποκαλύψεις για το Κυπριακό θα γίνουν στη δίκη.
- 'Επιστολές 'Αβέρωφ προς τους δικτάτορες
- Τι θα ύποστηρίξουν για τ ή συνωμοσία όσοι παραπεμφθούν.

χουν άκόμη άποφασίσει όριστικά έάν θα τις προσκομίσουν στο δικαστήριο. 'Αν κρίνουν ότι υπάρχει ένδεχόμενο «νά θλάσουν τά συμφέροντα του 'Εθνους» δέν θα τις εμφάνισουν.

Και για το Κυπριακό

'Αποκαλύψεις στη δίκη, θα κάνουν όσοι παραπεμφθούν και για το Κυπριακό. 'Εκεί θα φανεί ποιοι είναι οι προδότες και ποιοι οι πατριώτες.

Στοιχεία για το πραξικόπημα στην Κύπρο φέρεται ότι κατέχει ό Περδίκης, που την περίοδο εκείνη ύπηρετούσε σαν στρατιωτικός άκόλουθος στην πρεσβεία του Λονδίνου.

'Εντολή 'Ιωαννίδη

Σε σύσκεψη των συνωμοτών που έγινε στις 2 Φλεβάρη, ό Παρ. Μπόλαρης (ό γνωστός «γορίλλας») μετέφερε έντολή του 'Ιωαννίδη, να κινηθούν το ταχύτερο, να τόν άπελευθερώσουν και να «σώσουν τόν τόπο».

Διαφωνία είχε διατυπωθεί σχετικά με το πώς και πότε έπρεπε να έκδηλωθεί ή κίνηση.

Πολλοί από αύτούς ήταν διατεθειμένοι να άκολουθήσουν «και ένα δεκάνα για να σωθεί ό τόπος». 'Άλλοι είχαν την γνώμη, ότι έπρεπε να συζητηθεί καλά και να οργανωθεί ή κίνηση. Στην έντολή του 'Ιωαννίδη για έπίσπευση του έγχειρήματος, άντέδρασε

ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7

Εμπαίζονται οι οι τοπαραγωγοί

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΝΑΒΡΑΣΜΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕ- ΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΑΡΙΟΥ

Σε άναβρασμό δρίσκονται τώρα οι σιτοπαραγωγοί της Θεσσαλίας από την καθυστέρηση των κυβερνητικών μέτρων προστασίας του σταριού. Αυτό τουλάχιστον, μαρτυρούν οι συνεχείς διαμαρτυρίες των άγροτικών οργανώσεων ('Αγροτικών Συλλόγων και 'Ενώσεων Συνεταιρισμών) προς την κυβέρνηση. Παράλληλα άποδοκιμάζεται και ή διοίκηση της ΠΑΣΕ-

ΓΕΣ, που άδιοφορεί για την άμεση άντιμετώπιση του σιτικού.

'Από την Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Φαρσάλων άπεστάλη τό τηλεγράφημα διαμαρτυρίας, ύπογραφόμενο από τόν πρόεδρό της κ. 'Αλ. Μπαλατσό, προς τόν πρόεδρο της κυβέρνησης και τους ύπουργούς Συντονισμού και Γεωργίας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΚΡΟΔΕΞΙΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

ΠΑΡΙΣΙ, (ΑΠΕ). — Η γαλλική καθολική εκκλησία, υποστηριζόμενη από αντιπροσώπους των διαμαρτυρομένων, των ορθοδόξων και των Ισραηλινών, άρχισε εκστρατεία εναντίον των «ρατσιστικών» θέσεων του γαλλικού ακροδεξιού «Εθνικού Μετώπου», που αφορούν κυρίως τους μετανάστες.

Η εκστρατεία αυτή των διαφόρων εκκλησιών της Γαλλίας συμπίπτει με την περίοδο της κορυφώσεως της προεκλογικής εκστρατείας για τις τοπικές εκλογές της 10ης και 17ης Μαρτίου. Το «Εθνικό Μέτωπο» του Ζαν Μαρί Λε Πέν, το οποίο είχε συγκεντρώσει στις ευρωεκλογές του Ιουνίου 1984 το 11ο% των ψήφων, κινητοποίησε τους ψηφοφόρους του για αγώνα εναντίον των ξένων, τους οποίους κατηγορεί ότι παίρνουν τις δουλειές των Γάλλων, και δημιουργούν αίσθημα ανασφάλειας.

Στην πόλη της κεντρικής Γαλλίας, Τουρ, οι αντιπρόσωποι των διαφόρων εκκλησιών κάλεσαν τους κατοίκους να αντιδράσουν «εναντίον εκείνων που ταυτίζουν το θέμα της ανεργίας με την παρουσία των μεταναστών».

Το «Εθνικό Μέτωπο», το οποίο επικαλείται ανοικτά τα χριστιανικά ιδεώδη και του οποίου οι προεκλογικές απόψεις γράφουν «Ψηφίζοντας τον Λε Πέν είναι σαν να ψηφίζεται το Θεό», περιλαμβάνει στους κόλπους του πολλούς δογματικούς καθολικούς, που τάσσονται εναντίον του Βατικανού.

ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΣ
ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ ΣΚΟΤΩΣΕ
ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΤΟΜΑ

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ (Ασσοσ. Πρές). — Ένας μεθύσιμος Βούλγαρος αστυνομικός σκότωσε τέσσερα άτομα στη Σόφια, σύμφωνα με αναφορά του γιουγκοσλαβικού πρακτορείου «Τανγιούγκ» από τη βουλγαρική πρωτεύουσα.

Το επεισόδιο έγινε τη νύχτα της 2ας Μαρτίου στη συνοικία Μπενκόβσκι της Σόφιας, σύμφωνα με το πρακτορείο που επικαλείται ανακοινώθηκαν του υπουργείου Εσωτερικών Υποθέσεων.

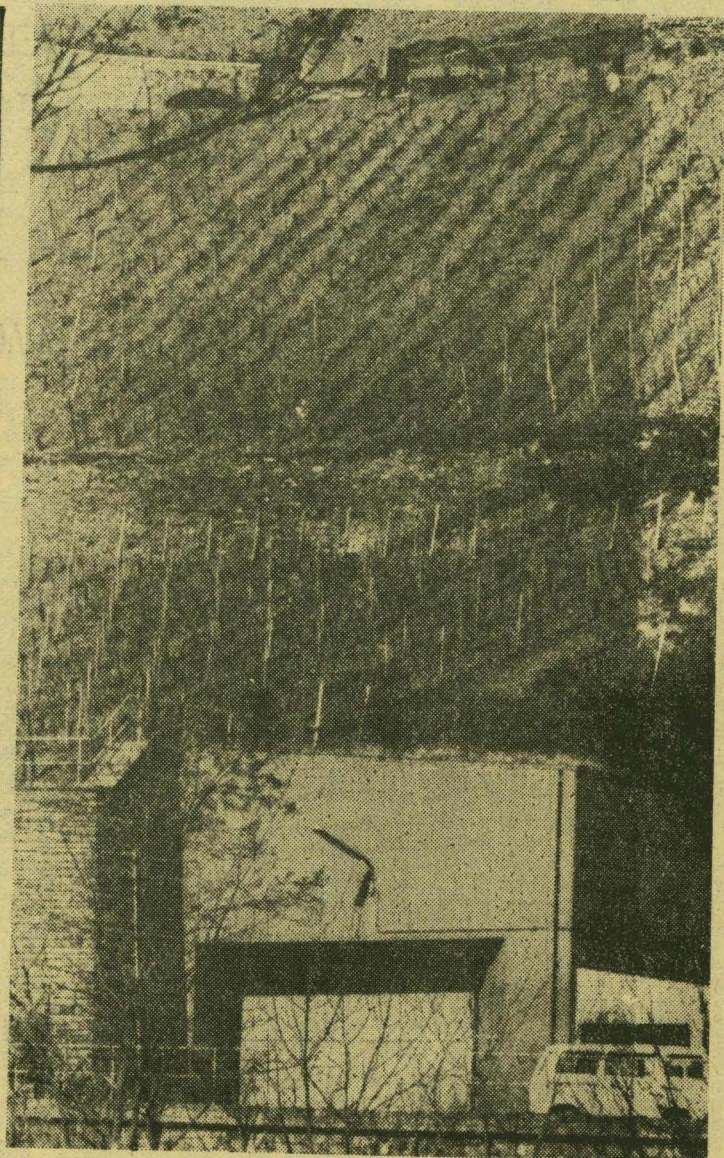
Κατά το ανακοινώθεν, ο αστυφύλακας Νικόλα Γκαβρίλφ, 22 ετών, μέθυσε σε εστιατόριο με φίλους, έβγαλε ένα πιστόλι και άνοιξε να πυροβολεί χωρίς λόγο.

Σκότωσε τρεις φίλους του και ένα περαστικό και τραυμάτισε πολλούς άλλους προτού συλληφθεί.

ΝΕΑ ΘΛΙΒΕΡΑ
ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΜΕΤΑΞΥ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΝΝΕΔ

Θλιβερά επεισόδια σημειώθηκαν χθες το βράδυ μπροστά στον «Παρισσό», στην πλ. Καρύτση, μεταξύ μεμονωμένων μελών της ΟΝΝΕΔ, κατά τη διάρκεια της ομιλίας που εκφώνησε εκεί ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού της Κύπρου κ. Γλαύκος Κληρίδης.

Τα επεισόδια ήταν εκτεταμένα...

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Καλά προφυλαγμένη η είσοδος του τεράστιου υπόγειου συγκροτήματος στο Μορίενταλ της Δυτικής Γερμανίας, όπου λέγεται ότι θα στεγαστεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η κυβέρνηση αυτής της χώρας. Προς το παρόν, οι εγκαταστάσεις αυτές χρησιμοποιούνται στην άσκηση «Σούντεξ - Σίμεξ», του ΝΑΤΟ.

ΣΤΙΣ ΕΚΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΣΕΛΤ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Προσάραξε Λιβεριανό
φορτηγό που μετέφερε
βαρέλια με χημικά

ΕΙΧΕ ΣΥΓΚΡΟΥΣΘΕΙ, ΛΟΓΩ ΟΜΙΧΛΗΣ, ΜΕ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟ

ΒΛΙΣΣΙΝΓΚΕΝ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ, (Ασσοσ. Πρές). — Οι ολλανδικές αρχές κατέβαλαν χθες έντονες προσπάθειες να αποκολλήσουν ένα λιβεριανό φορτηγό, που προσάραξε, αργά προχθές σε πολυσύχναστο Σέλτ, έπειτα από σύγκρουσή του με βουλγαρικό φορτηγό.

Το εκτοπίσματος 15.000 τόνων «Βιτόσεν» χτύπησε το 600 τόνων «Κόντραντ Βόγιατζερ», προξενώντας του μεγάλο ρήγμα στην αριστερή πλευρά. Από την ορμή της συγκρούσεως έπεσαν στο νερό 15 εμπορευματοκιβώτια από το λιβεριανό πλοίο και αρ-

χικά είχε κυκλοφορήσει η φήμη πως περιείχαν επικίνδυνες χημικές ουσίες, οι οποίες πιθανώς θα μόλυναν τα νερά του ποταμού, καθώς, μάλιστα το σκάφος προσάραξε σε απόσταση 400 μέτρων από την προκυμαία της πόλης Μαρτέσκεν.

Αργότερα επιβεβαιώθηκε πως το σκάφος μετέφερε βαρέλια με χημικά, από τα οποία όμως κανένα δεν χάθηκε στη θάλασσα. Ως αργά χθες, πέντε από τα 15 κοντέινερς, τα οποία μετέφεραν γενικό φορτίο, είχαν ανασυρθεί από τη θάλασσα.

Οι επτά εκβόλες του ποταμού δρίσκει και η βελγική πλοίαρχη Λιμ-δέρσα.

ΑΝΤΙΔΕΙΧΝΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΛΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΑΪΚΟ

ΕΡ ΤΩΝ ΟΜΠ

ΦΕΙΑ ΤΗΣ Ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

στους δημοσιογράφους και ο ευρωβουλευτής της Ν.Δ. κ. Τάκης Λαμπρίας.

Σύμφωνα με όσα διαμείφθηκαν κατά τη συνέντευξη:

— Το ΕΛΚ θα συγκαλέσει τη μηνιαία σύνοδο του στην Αθήνα, στις 1, 2 και 3 Μαΐου.

— Το ΕΛΚ ενισχύει με κάθε τρόπο την πρωτοβουλία για την ψηφισή ενός σχεδίου για μία νέα συνθήκη Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που ξεπερνάει τα σημερινά όρια της οικονομικής ενώσεως.

— Όπως υπογράμμισαν οι ξένοι ευρωβουλευτές, το ΕΛΚ είναι εναντίον της Ευρώπης των δύο ταχυτήτων. Γι' αυτό προωθεί το θέμα των ΟΜΠ, γιατί είναι θέμα ζωτικό, θέμα δικαιοσύνης, ισορροπίας και αλληλεγγύης.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΝ «ΚΗΡΥΞΑ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ» ΤΗΣ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1910

γ) Θὰ ἐκρησιμοποιοῦν τὴν ἀ-
στοιχίαν μέχρι τῆς ἐσπέραις
νὰ συγκεντρώσουν ἐξ ὅλων

...μας - δὲ

Καὶ ὁ κ. Τριανταφύλλου προ-
ήκεν.

— Αὐτὰ λέγω ξηρότατα καὶ ἐν ἐκθέσει μου! Ἐννοεῖται ὅτι ἐ-
γὼ τὴν συνειδήσιν μου καὶ ὡς
ἀνθρώπος βλέπω ὅτι ἐπράξα
καθόν μου! Ἐάν η ἐκτέλεσις
καθόντος αὐτοῦ ἐπέφερον
κρίτως, καὶ ἐντελῶς τυχαίως
τυχήματα, δὲ αὐτὰ ὅς ὀφον-
εῖσιν οὐκ ὀφείλουσαν πορεύεσθαι
εἰς βάρος αἰῶνος ἀγαθόν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΥΔΕΚ)

10. ΑΛΕΞΟΥΠΟΥ

KILLER

Συζήτηση στο καφενείο του Ομολίου.

Η ελιά του Αντύπα ποτισμένη με αίμα του ΕΑΜ

Ενας από τους αγρότες που γνώρισε τον μάρτυρα της αγροτιάς μιλάει στο «Ρ».
Καταγγέλλει τον τρόπο που αντιμετωπίστηκε από την άρχουσα τάξη η θυσία του

Στο Λασποχώρι της Λάρισας την Ανοιξη του 1907 το χώμα σκέπαζε το πώμα του δολοφονημένου αγωνιστή της αγροτιάς Μαρίνου Αντύπα. Ο τάφος του ανοίχτηκε κάτω από μια ελιά δίπλα στ' αλώνι όπου οι κολίγοι αράδιαζαν σε τρεις σωρούς τη σοδεία τους, για να περάσει ο επιστάτης του τσιφλικά και να διαλέξει τον καλύψο.

Σήμερα, 78 χρόνια μετά, στη θέση του αλωνιού βρίσκεται το Δημοτικό Σχολείο του Ομολίου. Και στη θέση της ελιάς ένα μνημείο με την προτομή του Αντύπα.

Τρεις άνθρωποι έχουν μείνει στο Ομόλιο —το παλιό Λασποχώρι— απ' αυτούς που γνώρισαν από κοντά τον Αντύπα. Τον έναν απ' αυτούς τον μπαρμπα-Νίκο Μάρκο τον συναντήσαμε το απόγευμα της περασμένης Τρίτης. Δεν ήταν η

ΛΕΝΕ...

— Μας έδωσε, πώς δεν μας έδωσε! Ο πατέρας μου πήρε παρά τρία στρέμματα, εκατό. Για τόσα υπόγραψε συμβόλαια. Εγώ όμως υπηρέτησα 70 μήνες φαντάρος. Από το δεκαεφτά μέχρι το δεκαεννιά, πολεμούσαμε τους Βούλγαρους. Μετά μας πήγαν στη Μ. Ασία μέχρι το είκοσι δύο. Όταν γύρισα δεν είχε μείνει ούτε στρέμμα. Ο γέρος μου δεν μπόρεσε να τα ξεχρεώσει και του τα πήραν για ένα κομμάτι ψωμί. Αυτά τα χωράφια μας έδωσε η Δεξιά να τους πεις.

— Η ΝΔ λέει ακόμα ότι μόνο αυτή έχει δικαίωμα να τιμάει το Κιλελέρ.

— Το 'χουν τιμήσει αυτοί το Κιλελέρ όσο δεν παίρνει — απαντάει με μια πικρή ειρωνεία ο μπαρμπα-Νίκος. Να σου πω την ιστορία για να καταλάβεις. Το '44 όσοι ήμασταν στο ΕΑΜ

του χωριού που ήταν κουμπάρος του Ροδόπουλου, έβαλε τους επίτροπους και έκαψαν την ελιά. Κι όχι μόνο την έκαψαν, έβαλαν φωτιά στη ρίζα της για να μην ξαναφυτρώσει ποτέ. Έτσι το τίμησε η Δεξιά το Κιλελέρ και τον Αντύπα. Η ρίζα της ελιάς ήταν γραφτό να ποτιστεί με το σίμα κι άλλων αγωνιστών.

Το 1943 η οργάνωση του ΕΑΜ αποφάσισε να μην παραδώσουν οι αγρότες το καλαμπόκι στους Ιταλούς. Μαζεύτηκαν όλοι στο κέντρο του χωριού αποφασισμένοι να συγκροτούν με τους χωροφύλακες. Συγκρούστηκαν και τους κινήγησαν με τα Ξύλα. Δυο παλικάρια όμως, ο Κορομηλιάς και ο Κυριάκος έπεσαν απ'την οροφή, ακριβώς κάτω απ' την ελιά...

Η εργαζόμενη αγροτιά της Θεσσαλίας ξέρει καλά το «πόθεν έσχες» του καθένα. Ο βίος

τειος του Κιλελέρ θα ενώνει
και θα ξεσηκώνει αγωνιστικά
την αγροτιά της χώρας μας.

«Η κατάσταση δεν είναι ρόδινη σήμερα — λέει ο Αντ. Εμμανουήλ. Στην περιοχή μας, στο Δέλτα του Πηνειού υπάρχουν 57.000 στρέμματα σε εννιά κοινότητες. Αυτά τα χωράφια το χειμώνα και την άνοιξη πλημμυρίζουν και το καλοκαίρι ψηφάνε. Στην εποχή του Αντύπα το βίος των πατεράδων μας το παίρνει ο τσιφλικάς. Τώρα το παίρνει η αδιαφορία της κυβέρνησης».

«Ζητάμε να γίνουν αποστραγγιστικά και αρδευτικά έργα και να ακολουθήσει αναδασμός — συμπληρώσει ο Τάκης Ριζάκης. Ο μέσος κλήρος στο χωριό μας είναι 20 στρέμματα κι αυτά κομματιασμένα. Για να ποτίσεις τρία στρέμματα χωράφι πρέπει να απλώσεις χίλια μέτρα σωλήνες και μετά να τους μαζέψεις για να πας σε άλλο χωράφι. Ωσπου να ξαναγουρίσεις στο πρώτο θα έχει ξεραθεί. Από το 1939, όποτε γίνονταν εκλογές, έστελναν συνεργεία για να κάνουν, δήθεν, μελέτες. Τώρα μας είπαν ότι τα έργα μπήκαν στο πενταετές. Αλλά το μισό πενταετές πέρασε, κι εμείς φέτος πάλι δεν μπορούμε να σπείρουμε γιατί τα χωράφια είναι πλημμυρισμένα».

Το νοήμα της θυσίας του Αντύπα και του ξεσηκωμού του Κιλελέρ, όπως διατυπώθηκε σε δεκάδες ομιλίες και ψηφίσματα της αγροτιάς είναι κύρια μήνυμα ενότητας κι αγώνα. Αυτή την ενότητα που μέρα με τη μέρα σφυρηλατούν οι αγρότες, η κυβέρνηση δεν τη σεβάστηκε. Οι αγρότες του Ομολίου έχουν πικρό παράπονο για τον τρόπο με τον οποίο κάποιον εκπρόσωπο της προσπάθισαν να εκμεταλλευθούν τη μνήμη του Αντύπα. Όταν μετά τις εκλογές του 1981 ο αγροτικός σύλλογος Ομολίου αποφάσισε να ξαναστήσει μνημείο με την προτομή του Αντύπα, ζήτησε τη συνδρομή των κατοίκων, των μαζικών φορέων και της πολιτείας. «Η κυβέρνηση προσπάθησε να το εκμεταλλευτεί και να φέρει το χωριό μας σε αντίθεση με τον Πυργετό, όπου δολοφονήθηκε ο Αντύπας. Σε μας δεν έδωσαν ούτε μια δραχμή. Κι όχι μόνο αυτά. Φέτος στα

Το μνημείο του
Αντύπα.

Το σημερινό νόημα του ξεσηκωμού

Κοινά τα αγωνιστικά λάβαρα των αγροτών και εργατών.
Την προοπτική για ένα καλύτερο μέλλον εγγυάται η
ενίσχυση του ΚΚΕ

Στη σημερινή γιορτή της αγροτιάς, στα 75 χρόνια απ' τον ξεσηκωμό του Κιλελέρ, μαζί μ' αυτούς που πραγματικά δικαιούνται να τιμήσουν και να γιορτάσουν τη μεγάλη αγροτική επέτειο, θάναι και μερικοί άλλοι, που, είτε, προσέλθουν, είτε όχι στον τόπο της θυσίας, θα προβάλλουν σαν οι γνήσιοι συνεχιστές του Κιλελέρ, σαν οι κατεξοχήν σημερινοί εκπρόσωποι του και ας μην το δικαιούνται.

Η αγροτιά μας, που σήμερα θα υψώσει τα αγωνιστικά της λάβαρα στον ποτισμένο με ποτάμια ιδρώτα και αίμα θεσσαλικό κάμπο, γίνεται αυτές τις μέρες αντικείμενο ακατάσχετης ψηφοθηρίας. Οι δυο «μονομάχοι» επιδιόκνουν — κι ίσως επιδοθούν κι ανήμερα της γιορτής — σε αγώνα δρόμου για την ψήφο της αγροτιάς με προγράμματα, «παροχές» και διακηρύξεις. Μόνο που αυτές βρίσκονται πολύ μακριά απ' τα πραγματικά προβλήματα της αγροτιάς.

Η θυσία όμως του Κιλελέρ είναι πολύ μεγάλη, για να χωρέσει στους στενούς ορίζοντες μιας ψηφοθηρικής προεκλογικής εκστρατείας των «μονομάχων».

Η αγροτιά μας, τιμώντας το Κιλελέρ, ξέρει, να βγάζει τα δικά της διδάγματα απ' τους αγώνες που είναι δικοί της.

Και ξέρει να προσαρμόζει στις συνθήκες του σήμερα το νόημα εκείνου του αγώνα.

Και τι ήταν πραγματικά το Κιλελέρ;

Ήταν το ποτήρι, που ξεχείλισε ενάντια στα τσιφλικάδικα δεσμά. Δεσμά, όχι μόνο για τους κολίγους, μα και για την ίδια την κοινωνική πρόοδο. Γι' αυτό έπρεπε να φύγουν τα τσιφλικάδικα εμπόδια, να λείψει η τσιφλικάδικη ιδιοκτησία, να περάσει η γη στους καλλιεργητές της, για να βγει η ελληνική γεωργία στο δρόμο της ανάπτυξης, να γίνει ο κολίγος ελεύθερος εμπορευματοπαραγωγός, αναγκαίο βήμα προόδου για την εποχή εκείνη. Τη ρόδα της ιστορίας ανάλαβαν να την κινήσουν τα ροζισσμένα χέρια των κολίγων. Στην προσπάθειά τους αυτή μάτωσαν — όπως γίνεται πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις — αλλά κατόρθωσαν τελικά, να την ολοκληρώσουν. Κι αυτό, γιατί τους ασφάλυνε το γεγονός ότι τα συμφέροντά τους συνέπεσαν με αυτά της κοινωνικής προόδου.

Στο πλευρό τους είχαν απ' την πρώτη στιγμή την ικανότητα που παρά τη νεανικότητά της άπλωσε το συμμαχικό της χέρι και πρόσφερε ουσιαστική βοήθεια.

Μόνο χάρι στην ενιαία και πολύχρονη πάλη της εργασίας και της αγροτιάς το αίτημα «η γη στους καλλιεργητές της» έγινε πράξη. Και αυτό το ξέρεi και δεν το ξεχνά η ελληνική αγροτιά.

Η αστική τάξη, που αντικειμενικά, έπρεπε, να μπει μπροστά και να οδηγήσει τους κολιγούς στη νίκη, στάθηκε ανίκανη να το κάνει. Προτίμησε το δρόμο του συμβιβασμού με την ταφελάνδικη αντίδραση, συμβιβασμός που συ-

την εργαζόμενη αγροτιά, που αποτελεί την τε-
ράστια πλειοψηφία της αγροτιάς μας.

Γιατί ποιος δεν ξέρει από πρώτο χέρι, πως τις τελευταίες δεκαετίες εκατοντάδες χιλιάδες αγρότες εγκατέλειψαν τα χωριά τους και στριμώχνονται σήμερα στις τερατοουπόλεις της Αττικής ή πελαγοδρομούν στις παγωμένες πολιτείες της Δυτικής Ευρώπης.

Η αστική τάξη, που δεν μπορούσε να παίξει τότε — όταν έπρεπε — το ρόλο της, που δεν μπορούσε να εκπληρώσει την υποχρέωσή της απέναντι στην αγροτιά δεν μπορεί φυσικά τώρα στα νεοαμάτια της να το κάνει.

Ο καπιταλισμός, που δεν μπόρεσε νωρίτερα, δεν το μπορεί τώρα που βρίσκεται στο τελευταίο του, στο κρατικομονοπωλιακό του στάδιο.

Αντικειμενικά θα χτίζει όσο θα ζει και στην ύπαιθρο ένα οικοδόμημα «κατ' εικόνα και ομοίωσή» του. Αυτό θα πει, πως δεν μπορεί τίποτα άλλο να χτίσει, εκτός από μεγάλα καπιταλιστικά αγροτικά νοικοκυριά. Δεν μπορεί τίποτα άλλο να κάνει εκτός από το να αφανίσει τα μικρά, ξεκληρίζοντας τη μεγάλη πλειοψηφία της αγροτιάς, την εραζόμενη αγροτιά.

Ακριβώς, αυτή, την μεγάλη αγροτική ιδιοκτησία εγγυώνται οι αστοί πολιτικοί και τα κόμμάτα τους.

Δεν μπορούν, λοιπόν, αυτοί να επικαλούνται
το ΚΙΛΕΛΕΡ.

Και δεν μπορούν ούτε και εκείνοι που συμβιβάζονται μαζί τους.

Δεν το μπορούν, ούτε εκείνοι, που μας έβαλαν, ούτε εκείνοι, που δεν βγάζουν τη χώρα από την ΕΟΚ.

Γιατί, ΕΟΚ σημαίνει μεγαλύτερο, πιο άγριο ξεκληρίσμα της αγροτιάς μας. Σημαίνει πιο γοργά βήματα προς το μεγάλο καπιταλιστικό αγροτικό νοικοκυριό. Σ' αυτό στοχεύουν οι περιορισμοί των καλλιεργειών και τα θαψίματα. Σ' αυτό στοχεύουν και οι ΕΟΚικές έμπνευσης αναδιарθρώσεις και τα Μεσογειακά «προγράμματα» και οι ΕΟΚικές εντολές για τους συνεταιρισμούς. Και μπορεί να ηχεί γλυκύτητα η «Οικογενειακή αγροτική εκμετάλλευση». Δεν είναι όμως αυτή παρά μια αυταπάτη, που συγκρούεται καθημερινά με τη σκληρή κρατικομονοπωλιακή πραγματικότητα.

Το συμφέρον σήμερα της τεράστιας πλειοψηφίας της αγροτιάς απαιτεί ριζικές αλλαγές. Αλλαγές τέτοιες που να ανοίγουν το δρόμο για τη Δημοκρατία του Λαού και το Σοσιαλισμό. Μόνο τότε είναι δυνατό, να χτιστεί μια αγροτική οικονομία υπέρ της εργαζόμενης αγροτιάς και του λαού. Για να αποφύγουν το ξεκλήρισμα οι εργαζόμενοι αγρότες και να χτίσουν σε συμμαχία με τους εργάτες το φωτεινό μέλλον της πατρίδας μας.

Ακριβώς αυτό είναι σήμερα το επίκαιρο νόημα του Κιλελέο.

— πρώτη φορά που μπήκε σε δημοσιογράφο παραμονές του Κιλελέρ. Γι' αυτό ξαφνιάστηκε με την ερώτηση:

— Μπαρμπα-Νίκο η ΝΔ λέει ότι τη γη την έδωσε στους αγρότες η Δεξιά.

— Τι έκανε η Δεξιά;

— Σας έδωσε χωράφια. Ετσι

καί την έπαιξε ένα μνημείο στον τάφο του Αντύπα κάτω από την ελιά. Υστερα από δυο χρόνια το χάλασαν οι στρατιώτες γιατί δήθεν είχαν κρυμμένα όπλα οι αντάρτες. Αλλά δεν τους έφτανε αυτό. Μετά το '50 — δεν θυμάται πότε ακριβώς ήταν — ο παπάς

του Αντύπα στον Πωργετό, που έγινε με χρήματα και της πολιτείας, πήγε υφυπουργός της κυβέρνησης και την εκδήλωση την κάλυψε και η τηλεόραση. Στη δική μας εκδήλωση δεν ήρθε ούτε ο νομάρχης».

ΘΟΔΩΡΟΣ ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ

Νίκος Μάρκος: «Το '44 όσοι ήμασταν στο ΕΑΜ και την ΕΠΟΝ φτιάξαμε ένα μνημείο στον τάφο του Αντύπα».

Το αυτό οι εργάτες και οι αγρότες γράφουν στα κοινά τους αγωνιστικά λάβαρα: Οχι στην ΕΟΚ και τα μονοπώλια! Εθνική ανεξαρτησία! Πραγματική αλλαγή! Σοσιαλισμός!

Αυτή όμως η προοπτική γράφεται με κόκκινα γράμματα, όπως λέει κι ο ποιητής. Γράφεται με ΚΚΕ!

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΤΙΚΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ανοίγοντας το συμπόσιο η Ρούλα Κουκούλου, μέλος του ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΕ, υπογράμμισε το ρόλο του Κόμματος στην προβολή και την ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος, όχι από κάποια διάθεση κομματικής μονοπωλήσης — όπως είπε — αλλά για να μην αφήσουμε να διαστρεβλώνεται η αλήθεια και η ιστορία.

«Το ΚΚΕ — πρόσθεσε — έβαλε για πρώτη φορά στη χώρα μας στη σωστή μαρξιστική βάση του το γυναικείο ζήτημα σαν ένα από τα πιο σοβαρά κοινωνικά προβλήματα όλου του λαού που η ρίζα του είναι ταξική και η λύση του περνάει μέσα από τον κοινό αγώνα αντρών και γυναικών για ριζικές κοινωνικές αλλαγές, για τον σοσιαλισμό. Η επίδραση της ιδεολογίας μας. Η διαμόρφωση μέσα στους σκληρούς αγώνες της κομμουνιστικής γυναικείας πρωτοπορίας. Η σταθερή τακτική του κόμματός μας για πλατιά ενότητα των γυναικών, για πάλη σε κατεύθυνση αντιιμπεριαλιστική, δημοκρατική, στάθηκαν μοχλός στην ανάπτυξη του αξιόμαχου προοδευτικού γυναικείου κινήματος».

Το ερώτημα των γυναικών

Εκείνο που κυριάρχησε στο συμπόσιο ήταν το μεγάλο ερώτημα των γυναικών. «Πού πάμε; Τι πρέπει να κάνουμε;» Ήταν ένα ερώτημα που αναδύθηκε κομμάτι - κομμάτι μέσα από δεκάδες ερωτήσεις που αφορούσαν προβλήματα της καθημερινής ζωής.

Οι ερωτήσεις αγκάλιασαν τα προβλήματα των 170 χιλιάδων ανέργων Ελληνίδων. Των 150 χιλιάδων γυναικών που εργάζονται στο σπίτι με το κομμάτι σε συνθήκες του περασμένου αιώνα. Των γυναικών που ασφυκτιούν μέσα στο τέλμα των «οικιακών». Των γυναικών που ζουν την καταπίεση του τριπλού ρόλου εργαζόμενης - νοικοκυράς - μητέρας σε ένα κράτος που μόνο στα λόγια είναι κράτος πρόνοιας. Που ψάχνουν για μια ανθρώπινη σχέση μέσα στη σήψη του καπιταλισμού. Που αγωνίζονται να στήσουν φράγματα ανάμεσα στη διαφθορά και τα παιδιά τους. Που γίνονται πειραματόζωα στις έρευνες της ολιγαρχίας του πλούτου και της «βιομηχανικής ψυχολογίας» για νέες μορφές εκμετάλλευσης των εργαζομένων.

Που αγανακτούν βλέποντας τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας να χάνουν το νόημά τους αφού η κυβέρνηση δεν θέλει να επιβάλλει τα συμφωνημένα.

Αφού υποχωρεί προς τα δεξιά και στην αντιμετώπιση των γυναικείων προβλημάτων. Αφού έχει ήδη παγιδευτεί και ιδεολογικά στο γυναικείο ζήτημα και συγκλίνει αντικειμενικά μαζί με τη Δεξιά και τους αναθεωρητές στην άρνηση της ταξικής του ρίζας.

Όταν στις φυλακές και τις εξορίες έκαναν τα απαγορευμένα φροντιστήρια. Όταν στην Αντίσταση ζούσαν με το όπλο στο ένα χέρι και το βιβλίο στο άλλο. Όταν στη βαριά παρανομία μελετούσαν με κίνδυνο της ζωής τους τα μαρξιστικά κείμενα. Οραματίζονταν οι Ελληνίδες κομμουνίστριες μια ελεύθερη, ισότιμη ζωή. Στην αίθουσα συνεδρίων του Κόμματος στον Περισσό, έγινε το πρώτο μεγάλο συμπόσιο του ΚΚΕ για τις γυναίκες, την περασμένη βδομάδα. Στις παραμονές των 40 χρόνων της αντιφασιστικής νίκης. Στο φούντωμα της καπιταλιστικής κρίσης και της πάλης για την πραγματική αλλαγή στην Ελλάδα. Μπροστά στη μεγάλη εξόρμηση του ΚΚΕ για την ισχυροποίησή του στο κίνημα και στο αποτέλεσμα των εκλογών.

Οι τριήμερες συζητήσεις του συμποσίου έπιασαν τρία καυτά θέματα:

—Το δικαίωμα των γυναικών στη δουλιά (εισηγήτρια η Μένια Παπαπικελή, υπεύθυνη του γυναικείου τμήματος της ΚΕ του ΚΚΕ).

—Τις προσωπικές σχέσεις και την κοινωνική συνειδητοποίηση της γυναίκας (εισηγήτρια η Μαρία Δαμανάκη βουλευτής του Κόμματος).

—Τον ιδεολογικό αγώνα στο γυναικείο κίνημα (εισηγήτρια η Αλέκα Παπαρήγα, μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και του Γραφείου της ΕΠ της ΚΟΑ).

Στις συζητήσεις πήραν μέρος πολλές εκατοντάδες γυναίκες από τις συνοικίες της Αθήνας, του Πειραιά και της Αττικής. Εργάτριες, υπάλληλοι, συνδικαλιστριες, στελέχη του γυναικείου κινήματος, επισημόνισσες, καθηγήτριες του Πανεπιστημίου, γυναίκες των γραμμάτων και της Τέχνης, νοικοκυρές, φοιτήτριες, μαθήτριες. Πρωτοφανής ήταν η συμμετοχή των γυναικών στη δεύτερη μέρα του συμποσίου που συζητήθηκε το θέμα των προσωπικών σχέσεων.

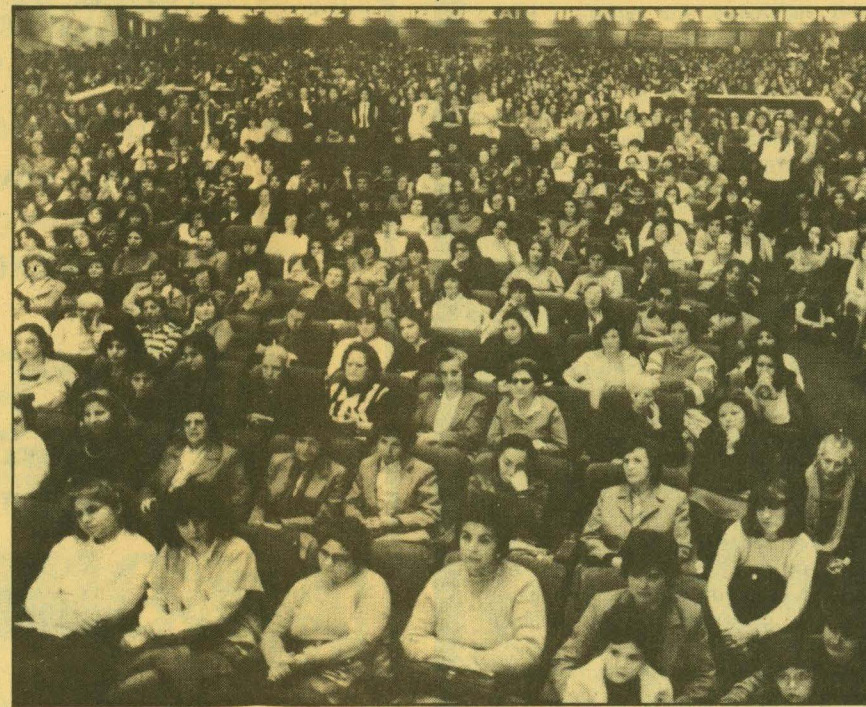
Πήραν ακόμα μέρος τρεις εκπρόσωποι αδελφών κομμάτων. Η Ταμάρα Τσερνιάκωβα, γραμματέας της Κομματικής Αχτίδας Μπάουμαν Μόσχας του ΚΚΣΕ. Η Μαριάννα Κόντσε μέλος του ΠΓ του Γερμανικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Η Ούρσουλα Χάρμαν εκπρόσωπος της γυναικείας επιτροπής του Ενιαίου Σοσιαλιστικού Κόμματος Γερμανίας.

«Αλίμονο σας αν ξεχαστείτε με ένα άρλεκιν - τόνισε - ο γενικός γραμματέας της ΓΣΕΕ Μ. Κωστόπουλος μιλώντας στο συμπόσιο. Ο κρίκος που πρέπει να πιάσετε είναι η ενότητα και η πάλη. Πρόσφατα γεγονότα ευρύτερης πολιτικής σημασίας απόδειξαν τι σημαίνει αυτό αν σωστά κατανοηθεί και ενεργοποιηθεί».

Στο συμπόσιο έγινε προσπάθεια να ξεκαθαριστεί στη

Αλίμονο αν ξεχαστεί... μ' ένα Άρλεκιν

Περισσότερες γυναίκες στην πάλη για την πραγματική αλλαγή και την ισχυροποίηση του ΚΚΕ. Κοινός αγώνας μ' όλο το λαό για ριζικές κοινωνικές αλλαγές

Στιγμιότυπο από το συμπόσιο για τις γυναίκες που οργάνωσε το ΚΚΕ.

συνειδηση των γυναικών που το παρακολούθησαν πως η ενότητα του γυναικείου κινήματος προϋποθέτει την πλατιά διάδοση της ιδεολογίας του ΚΚΕ.

Για το Κόμμα το γυναικείο κίνημα είναι μία αξιόμαχη δύναμη στο μέτωπο των κοινωνικών αλλαγών που παλεύουν με επικεφαλής την εργατική τάξη. Αυτό το μέτωπο επιχειρεί να σπάσει ο ιμπεριαλισμός υποδουλίζον-

τας την ψεύτικη «αντίθεση των δυο φύλων», όπως ακριβώς υποδουλίζει τις αντιθέσεις ανάμεσα στους ντόπιους και ξένους εργάτες, στον ντόπιο πληθυσμό και τις μειονότητες, στους εργαζόμενους και τους άνεργους, στους λευκούς και τους έγχρωμους στην παλιά και τη νέα γενιά.

Η προοπτική

Η παραπλανητική εκστρατεία των αντιδραστικών δυνάμεων του ιμπεριαλισμού θα κορυφωθεί το καλοκαίρι στο Ναϊρόμπι της Κένυας, όπου καλούνται να απολογηθούν για τη δράση τους, στη δεκαετία που έταξε ο ΟΗΕ (1975-1985) στις κυβερνήσεις των κρατών μελών του για την προώθηση της ισοτιμίας της γυναίκας. «Οι κυβερνήσεις των καπιταλιστικών χωρών προσπαθούν να βγάλουν από τον απολογισμό τους κάθε πολιτική διάσταση», τόνισε στην ομιλία της η Μαριάννα Κόντσε. Η ίδια προκάλεσε έκπληξη στο ακροατήριο όταν κατάγγειλε ότι στην ΟΔΓ οι εργοδότες κέρδισαν το 1980 σαράντα δισεκατομμύρια μάρκα από την άνιση αμοιβή των γυναικών. Εκπληξη — αλλά ευχάριστη — προκάλεσαν και οι άλλες δύο εκπρόσωποι περιγράφοντας στο συμπόσιο τη ριζικά διαφορετική θέση της γυναίκας στον υπαρκτό σοσιαλισμό. «Δεν υστερούμε από τους άντρες. Αντίθετα, σε αρκετούς τομείς υπερτερούμε. Είμαστε ευτυχισμένες μητέρες. Απολαμβάνουμε πολλά πράγματα» είπε η Ταμάρα Τσερνιάκωβα. Η εκτίμηση του σοσιαλισμού στο λειτουργήμα της μητρότητας φαίνεται και από την απλή μαρτυρία της Ούρσουλα Χάρμαν. «Στη ΓΛΔ όταν ένα ζευγάρι παντρεύεται παίρνει άτοκο δάνειο πέντε χιλιάδες μάρκα. Με τη γέννηση του πρώτου παιδιού ένα μέρος του δανείου χαρίζεται. Με τη γέννηση του δεύτερου παιδιού χαρίζεται άλλο ένα μέρος. Και με τη γέννηση του τρίτου παιδιού χαρίζεται ολόκληρο το δάνειο».

Το αισιόδοξο μήνυμα που έρχεται από τις σοσιαλιστικές χώρες επιβεβαιώνει την ορθότητα της προοπτικής που δίνει το ΚΚΕ στο γυναικείο ζήτημα: Η ισοτιμία της γυναίκας περνάει μέσα από την πραγματική αλλαγή και καταχτιέται ολοκληρωτικά στον σοσιαλισμό.

Η προοπτική αυτή αναδύθηκε και από τον ζωντανό διάλογο που ήταν ένα σημαντικό σημείο του συμποσίου. Την ίδια προοπτική έδωσαν και οι παρεμβάσεις που φώτισαν ορισμένες πλευρές μεγάλων προβλημάτων, όπως είναι η αγωνιστική στάση των εργαζομένων γυναικών, ο ρόλος που παίζουν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης και η τέχνη στη διαμόρφωση των ανθρώπινων σχέσεων, ο ρόλος της εκπαίδευσης στις σχέσεις των δύο φύλων, η «αυτονομία» και η «κομματικοποίηση» του γυναικείου κινήματος, κ.ά.

Αν και υψηλού επιπέδου, τόσο οι παρεμβάσεις όσο και οι εισηγήσεις έγιναν κατανοητές από τις γυναίκες, γεγονός που αποδειχνει ότι οι θέσεις του ΚΚΕ είναι καθαρές και δίνουν λύση στα ζωτικά προβλήματα των γυναικών, δεμένη με την συνολική εναλλακτική πρότασή του. Την πορεία της λύσης των προβλημάτων έδειξε και το συμπόσιο με το κύριο μήνυμά του: Περισσότερες γυναίκες στην πάλη για την πραγματική αλλαγή. Ισχυροποίηση του ΚΚΕ στις μάζες των γυναικών.

ΝΤΙΝΑ ΕΞΑΡΧΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τα διδάγματα της ιστορίας και οι διαστρεβλωτές της

Μερικοί... ξεχνούν και τη λέξη «φασισμός»

Στη Δύση προσπαθούν να μειώσουν με κάθε τρόπο τη συμβολή της ΕΣΣΔ στη συντριβή των ναζί. Στόχος των διαστρεβλώσεων είναι η αμφισβήτηση των μεταπολεμικών συνόρων και η συγκάλυψη ή δικαιολόγηση του κυνηγητού των εξοπλισμών

Ο Φ. Κοτάνοφ στο μουσείο του πολεμικού ναυτικού της ΕΣΣΔ στο Λένινγκραντ μιλά στους δόκιμους της ναυτικής σχολής του εμπορικού στόλου για τις πολεμικές επιχειρήσεις.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΤΑΝΙΔΗΣ

Ο Έλληνας ήρωας της «Μικρής γης»

Μιλά στο «Ρ» ο άνθρωπος που τ' ονομά του αναφερόταν έξι φορές σε διαταγές του Στάλιν στη διάρκεια του πολέμου για τα κατορθώματα της μονάδας που διοικούσε

ΜΟΣΧΑ (του ανταποκριτή μας).

Όσοι διάβασαν το βιβλίο του Λ. Μπρέζνιεφ «Η Μικρή γη» θα ξέρουν το όνομα του αρχηγού του επιτελείου του ειδικού τμήματος, που με επικεφαλής τον Κούνικοφ, αποβιβάστηκε στη «Μικρή γη» και διακρίθηκε για τον ηρωισμό του και τα κατορθώματά του. Αρχηγός του επιτελείου ήταν ο Φιόντορ Κοτάνοφ, ένα θρυλικό πρόσωπο που το όνομά του ήταν στα χρόνια του πολέμου ξακουστό σε όλες τις ακτές της Μαύρης Θάλασσας. Ηρωας της Σοβιετικής Ενωσης, παρασημοφορήθηκε με δύο παράσημα Λένιν, τρία της Κόκκινης σημαίας, του Ερυθρού Αστέρα, του Α. Σουβόροφ και Α. Νιέφσκι, καθώς και με μια σειρά άλλες πολεμικές διακρίσεις όπως επι-

Ο Φιόντορ Κοτάνοφ ή Φώτης Κοτανίδης.

μάχης πάνω από 300 νεκρούς. (Εδώ θα πρέπει να πούμε ότι για τη μάχη αυτή το όνομα του

ανάμεσα σε κείνους που έγραψαν τις ιστορικές σελίδες της «Μικρής γης». Κατορθώσαμε να καταλάβουμε μια έκταση μήκους 3 χιλιομέτρων και σε βάθος 2,5 χιλιομέτρων. Επί 5 μέρες η μονάδα μας μόνη της απέκρουσε όλες τις λυσσαλέες επιθέσεις των χιτλερικών. Θέσαμε εκτός μάχης πάνω από 2000 φασίστες. Για τον απaráμιλλο ηρωισμό τους 14 μαχητές της μονάδας μας, μαζί και ο Κούνικοφ τιμήθηκαν με τον τίτλο του Ηρωα της Σοβ. Ενωσης. Δεν θέλω να επεκταθώ περισσότερο, γιατί νομίζω ότι ο Λ. Μπρέζνιεφ στο βιβλίο του, έδωσε μια πλήρη εικόνα για το τι συνέβη στη «Μικρή γη».

Να διαλαλήσουμε την ειρήνη

Ο κόσμος βρίσκεται στα πρόθυρα μιας σημαντικής επετείου — των 40 χρόνων της Νίκης ενάντια στη φασιστική Γερμανία. Η νίκη αυτή που επιτεύχθηκε με τη βασική και αποφασιστική συμβολή της Σοβιετικής Ενωσης, και του στρατού της, έφερε στους λαούς της Ευρώπης την ελευθερία, τους απάλλαξε από τα βάσανα ή ακόμα και την αναπόφευκτη καταστροφή, που τους ετοίμασαν οι δημιουργοί της φαιάς «νέας τάξης».

Το «χιλιόχρονο ράιχ» του Χίτλερ δεν άντεξε ούτε 12,5 χρόνια, αλλά τα κακουργήματά του έκαναν ν' ανατριχιάσει ολόκληρο τον κόσμο. Να γιατί η μέρα της συνθηκολόγησης της χιτλερικής Γερμανίας είναι για τους λαούς μια μεγάλη πανανθρώπινη γιορτή.

Όσο παράδοξο κι αν φανεί, ορισμένοι κύκλοι της Δύσης και πρώτα-πρώτα οι ηγετικοί παράγοντες των χωρών που ήταν μέλη του αντιχιτλερικού συνασπισμού, αντιμετωπίζουν με έκδηλο εκνευρισμό την επέτειο που πλησιάζει, προσπαθούν, να υποβαθμίσουν τη σημασία αυτού του γεγονότος, ή και να κάνουν, ότι δεν το πρό-

Τσώρτσιλ, Ρούσβελτ, Στάλιν πριν αρχίσουν τις συνομιλίες για τη συμφωνία της Γιάλτας.

την ελευθερία στους λαούς της Ευρώπης. Γι' αυτό το σκοπό καταβάλουν προσπάθειες να δείξουν, ότι κύριο γεγονός του Β' παγκόσμιου πολέμου ήταν η απόβαση των δυτικών συμμάχων στη Νορμανδία, ότι δεν είναι ο σοβιετικός στρατός που έσπασε τη ραχοκοκαλιά των χιτλερικών ορδών στις μάχες της Μόσχας, του Στάλινγκραντ και του

της αποβατικής επιχειρήσης των δυτικών συμμάχων. Ξεχνώντας τα 40 χρόνια της Νίκης, οι ίδιοι άνθρωποι στη Δύση προσπαθούν να επιβουλεύονται και τη μεταπολεμική οργάνωση της Ευρώπης. Διαστρεβλώνονται και αμφισβητούνται οι αποφάσεις που πάρθηκαν στη Γιάλτα και το Πότσταμ το 1945. Αντηχούν ξετσιπωτές

τρώσεις ρεβανσιστών, όπου προβάλλονται σωβινιστικά συνθήματα, ακούγονται απαιτήσεις για αποκατάσταση των συνόρων που είχε η Γερμανία το 1937. Δεν υπάρχει ανάγκη ν' αποδείξουμε, πόσο επικίνδυνη είναι αυτή η στάση τόσο για εκείνους που την υποστηρίζουν φανερά ή μυστικά, όσο και για την υπόθεση της ειρήνης στην Ευρώπη και σ' αυτήν την Ευρώπη.

Η παραχάραξη της ιστορίας του Β' παγκόσμιου πολέμου, οι προσπάθειες αμφισβήτησης του χαρακτήρα και των αποτελεσμάτων του αποτελούν συστατικό στοιχείο της πολιτικής γραμμής που εφαρμόζουν τώρα στο διεθνή στίβο οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι σύμμαχοί τους. Η διαστρέβλωση της απελευθερωτικής αποστολής του σοβιετικού στρατού και η ενθάρρυνση των ρεβανσιστικών επιδιώξεων στη Δυτική Γερμανία καλούνται να εξυπηρετήσουν την προπαγάνδισή των επιδιώξεων της Ουάσιγκτον για παγκόσμια κυριαρχία, να δικαιολογήσουν το φανερά διακηρυγμένο στόχο εξόντωσης του σοσιαλισμού. Καλούνται επίσης να καλύψουν την κούρσα των πυρηνικών εξοπλισμών που ξεκίνησαν οι ΗΠΑ με σκοπό να πετύχουν υπεροχή έναντι στην ΕΣΣΔ και όλες τις χώρες της σοσιαλιστικής κοινότητας στη Γη και το Διάστημα. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες γίνεται κατανοητό, γιατί στη Δύση παρακάμπτονται με τόση επιμονή οι λέξεις «φασισμός» και «χιτλερισμός», όταν πρόκειται για τον περασμένο πόλεμο: γιατί ο Χίτλερ κατάφευγε σε ανάλογα επιχειρήματα για να στηρίξει τις αξιώσεις για

— Τα ελληνικά μου, λέει, δεν είναι καλά. Ο αδερφός μου που είναι δάσκαλος της ελληνικής γλώσσας στη Γεωργία τα ξέρει θαυμάσια, όπως και η αδερφή μου. Εγώ όμως μέχρι την τέταρ-

— Παιρνουμε σε συνέχεια εντολή να μετακινηθούμε στην περιοχή της Μπαλακλάβα, όπου το τάγμα μας έδωσε τη δεύτερη μάχη, συντρίβοντας γύρω στους 500 χιτλερικούς. Με τις μάχες αυτές άρχισε για μένα ο πόλεμος, στον οποίο πήρα μέρος από την αρχή μέχρι το τέλος. Ρώσοι και Ουκρανοί, Γεωργιανοί, Ουζμπεκοί, όλοι οι λαοί της Σοβιετικής Ενωσης, ξεσηκώθηκαν σαν ένας άνθρωπος για να υπερασπίσουν τη μεγάλη τους πατρίδα. Εδώ βρίσκεται μια από τις βασικές αιτίες της νίκης μας.

— Για τις επιχειρήσεις για την απελευθέρωση των Βαλκανίων. Πήρα μέρος στην απελευθέρωση των λιμανιών της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας. Γι' αυτό και είμαι επίτιμος πολίτης της πόλης Μπουργκας. Και θα 'λεγα σαν αποκορύφωμα των τιμών που μου έγιναν για την πολεμική μου δράση, ήταν η τιμή να είμαι ο επικεφαλής του μικτού τάγματος των ναυτών της Μαύρης Θάλασσας, στην παρέλαση της Νίκης στην Κόκκινη Πλατεία στη Μόσχα. Και όταν περνούσα από το Μουσωλείο του Λένιν θυμήθηκα τον όρκο που δόσα-

Διαστρεβλώνοντας την ιστορία του Β' παγκόσμιου πολέμου, ορισμένοι κύκλοι τη Δύσης προσπαθούν με κάθε τρόπο να μειώσουν τη συμβολή της Σοβιετικής Ενωσης στη νίκη ενάντια στο φασισμό, να υποβάλουν στη σύγχρονη γενιά, ότι το βασικό ρόλο στη συντριβή του χιτλερισμού έπαιξαν οι ΗΠΑ κι η Αγγλία, ότι τ' αγγλοαμερικανικά στρατεύματα έφεραν

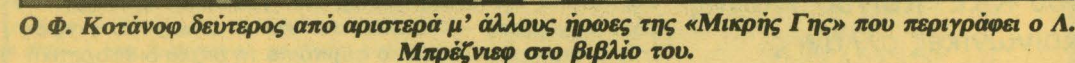
Κούρσκ, αλλά τα αγγλικο-μερικανικά στρατεύματα με τις επιχειρήσεις τους στη Βόρεια Αφρική, τη Σικελία, Νότια Ιταλία, Γαλλία και Βέλγιο. Στο μεταξύ της στιγμής που άνοιξε το δεύτερο μέτωπο στις 6 Ιούνη 1944 ενάντια στο σοβιετικό στρατό μάχονταν 239 γερμανοφασιστικές μεραρχίες, ενώ στη Γαλλία, Βέλγιο και Ολλανδία μόνο 58. Δεν θέλουμε καθόλου να υποβαθμίσουμε των ηρωισμό εκείνων που αποβιβάστηκαν στις ακτές της Νορμανδίας, όμως αυτών η ακριβής η διάταξη των δυνάμεων στα μέρη που εξασφάλισε την επιτυχία

Δυστυχώς, οι ρεβανσι-
στικές αυτές αξιώσεις
βρίσκουν θετική απήχηση
στην επίσημη Βόννη, αντι-
μετωπίζοντας την ανεκτίμη-
τητα της Ουάσιγκτον, του
Λονδίνου και του Παρι-
σιού. Εγινε συνηθισμένο
φαινόμενο η συμμετοχή
υψηλά ιστάμενων κυβερ-
νητικών παραγόντων της
ΟΔ Γερμανίας σε συγκεν-

μεταπολερικά σύνορα επικυρώθηκαν ομόφωνα από τους συμμάχους του αντιχιτλερικού συνασπισμού με βάση την ιστορική πραγματικότητα. Το διεθνές νομικό τους καθεστώς αναγνωρίστηκε από τη Γερμανική ΛΔ, αναγνωρίστηκε και από την ΟΔ Γερμανίας στις συμφωνίες με την ΕΣΣΔ, Πολωνία και Τσεχοσλοβακία. Τέλος, η αρχή του απαραβίαστου των ευρωπαϊκών συνόρων κατοχυρώθηκε πριν 10 χρόνια στην Τελική Πράξη της Διάσκεψης για την ασφάλεια και συνεργασία στην Ευρώπη.

φασιστική ιδεολογία ακριβώς επιβαλόταν στους λαούς με τη βία σαν μια αναλλακτική λύση στον κομμουνισμό. Δεν πρέπει όμως να ξεχνιέται η ιστορία. Πριν 40 χρόνια συνθηκολόγησε η χιτλερική Γερμανία, συντρίφτηκε ο φασισμός, αλλά αυτή η νίκη στοίχισε πολύ ακριβά στις δυνάμεις της ελευθερίας. Η Σοβιετική Ένωση πλήρωσε γι' αυτή 20 εκατομμύρια ζωές.

ΓΚΕΟΡΚΙ ΜΠΟΚΟΦ
(Πρόεδρος του Συμβουλίου
του βουλγαρικού πρακτο-
ρείου Σόφια-πρεσ.)

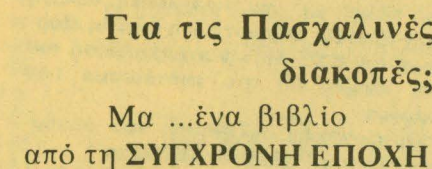

— Πού σας βρήκε ο πολέμος;
— Ακριβώς εδώ, στη Σεβαστούπολη, στις 4 με 5 Νοέμβρη, το τάγμα, που ήμουν διοικητής του, αντιμετώπισε την πρώτη επίθεση των χιτλερικών και μετά από σκληρή μάχη, οι φασίστες άφησαν στο πεδίο της

— Η επιχείρηση άρχισε τη νύχτα 3 με 4 του Φλεβάρη του 1943. Εγώ διορίστηκα αρχηγός του Επιτελείου της ειδικής στρατιωτικής ομάδας του Κούρικοφ. Επρεπε να κάνουμε πρώτοι την αποβίβαση και από αυτό εξαρτιόταν η τύχη όλης της επιχείρησης. Πριν την επιχείρηση, όλοι μας, και οι 273 μαχητές, βάλαμε την υπογραφή μας κάτω από τον όρκο. Τον θυμάμαι και σήμερα: «Τις δυνάμεις μας, τη θέλησή μας και το αίμα μας σταγόνα προς σταγόνα, θα τις δώσουμε για το σοβιετικό μας λαό, για την αγαπημένη μας πατρίδα». Είμαι περήφανος για το ότι βρισκόμουν

— Εμείς οι Έλληνες που ζούμε στη Σοβιετική Ενωση, μου είπε, προσφέραμε τη συμβολή μας, στη μεγάλη αντιφασιστική νίκη των λαών. Δεν είναι τυχαίο ότι εκατοντάδες από μας, η πατριδα, μας τίμησε με παράσημα και μετάλλια, ενώ μια σειρά από Έλληνες, όπως οι Μουρζά, Ταχάρωφ, Ζουμπάλοφ, έγιναν ήρωες της Σοβιετικής Ενωσης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΤΣΟΣ

Για δώρο;
Μα... ένα βιβλίο
από τη ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Για να κατατοπιστείτε

πάνω στα σύγχρονα προβλήματα;
Μα...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων θα διενεργήσει επαναληπτική δημοπρασία με κλειστές δακτυλογραφημένες προσφορές και με το σύστημα δια συμπλήρωσης τιμολογίου σε συνδυασμό με το δι. επί μέρους ποσοτών έκπτωσης για την ανάδειξη ανάδοχου εκτέλεσης του έργου: «Κατασκευή προθήκης 2 αιθουσών στο 2ο Δημοτικό Σχολείο Ελληνικού - Οικοδομικές εργασίες και Η/Μ εγκαταστάσεις» τύπος έργου: 35η οδός Ελληνικού, συνολικής δαπάνης σύμφωνα με τον προϋπολογισμό της μελέτης δραχμών 3.650.000.

Η δημοπρασία θα γίνει στις 18 Απρίλη 1985 ημέρα Πέμπτη και ώρα 9.30 (λήξη παράδοσης προσφορών) στα Γραφεία του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Φαβιέρου 30- δος όροφος - Αθήνα) από αρμόδια Επιτροπή.

Στη δημοπρασία γίνονται δεκτές Εργοληπτικές Επιχειρήσεις που είναι γραμμένες στο ΜΕΕΡ Α' τάξης και Β', Γ', Δ' λόγω εντοπιότητας για έργα οικοδομικά όπως και κάτοχοι παλαιών εργοληπτικών πτυχίων Δημοσίων Έργων που κατατάσσονται αυτοδικά στις αντίστοιχες κατηγορίες και τάξεις του ΜΕΕΡ με την παράγραφο 9 του άρθρου 16 του Ν. 1418/84.

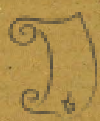
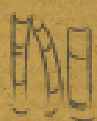
Το έργο χρηματοδοτείται από τις Δημόσιες Επενδύσεις (ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΟΥ 8047053). Έγγραφο συμμετοχής δραχμών 73.000 δηλαδή 2% της δαπάνης προϋπολογισμού και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. Δ. 1266/72 «Περί εκτελέσεως των Δηλώσεων Εργών», του εκτελεστικού διατάγματος που εξεκολλήθηκε να εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 1418/84 καθώς και τις διατάξεις του τελευταίου αυτού νόμου που ισχύουν από τη δημοσίευσή του (29-2-1984).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να πάρουν πληροφορίες από σχέδια, διαγράμματα κλπ. και να παραλάβουν αυτοπροσώπως νόμιμα εξουσιοδοτημένα, οικονομικά τεύχη της μελέτης τα έργα απαιτήτα για τη σύνταξη και υποβολή της προσφοράς τους όλες τις εργάσιμες ημέρες από 10.30 μέχρι 13.30 στο Γραφείο του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Φαβιέρου 30, 6ος όροφος).

Αθήνα 5-4-1985

Ο Δ/ΝΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΟΣΚ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΣΙΛΙΝΑΚΟΣ

**ΚΛΑΜΠΑΤΣΙΜΠΑΝΟΡΕΜΠΕΤΟΞΕΦΤΙΛΙΣΜΕ-
ΝΟΧΩΡΟΣ «ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ».** Ανεγνωρισμένο
υπό του κράτους! Τέρμα Ιπποκράτους κ. Α. Κα-
τσώνη II. Tel. 6448.115. Προτιμήσατέ μας! Από-
χωμεν τουλάχιστον τεσσαράκοντα παρασάγγες εκ
της πλησιεστάρας Χαβούζας! Με την εξαγορα-
σθείσα ΚΟΜΠΑΝΙΑ του ΞΕΡΞΗ που τα πιάνει...
άπαντα τα άσματα! «ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ». Κέφι, χο-
ρός, χαβαλάς και τζετζελέξ άκράτος! ΠΡΟΣΟΧΗ!
Σήμερα Κυριακή, μεταξύ του 1ου και 2ου μέρους
του προγράμματος, ο αποστατολόγος καθηγητής
της κρανιτικής σχολής του Πανεπιστημίου των
Κάφρων, κ. Κωνσταντίνος Αποπατάκης, σε ομιλία
του, θα αναλύσει το λαϊκό γνωμικό: «Πιαλάι που-
δαρικά μου, να μη σας χεσ' ου' κύλους!» ΛΟΓΩ
παντελούς ελλείψεως γκόμενης, απαγορεύουμε
ΑΥΣΤΗΡΩΣ την είσοδον εις παρέας των οποίων η
σύνθεσις περιέχει ποσοστόν θηλέων κατώτερον
των 2/5! Υ.Γ. Προς τους δυο τσιφτηδες που τα
χοντροπιάσανε προσφάτως: Μόρτες μου, αν θέλε-
τε να πιστέψω πως την «λαδιά» μας την κάνετε
του καλού του τόπου, ελάτε να φάτε κανένα εκατο-
μύριο εις «ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ» και μην τα εξάγετε
όλα στις Ελβετίες...! Αντε μπράβο για να δυνηθώ
και 'γω να βγάλω την καμακάμαξα (MITSUBISHI/L
300) των νεοείνων μου!...

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ